

301

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾

z dnia 18 lutego 2011 r.

w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra

Na podstawie art. 22d ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;
  - 2) warunki, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na stanowiskach, o których mowa w pkt 1;
  - 3) zasady oceny zdolności fizycznych i psychicznych pracowników zatrudnionych na stanowiskach, o których mowa w pkt 1, jednostki uprawnione do oceny zdolności fizycznej i psychicznej oraz tryb orzekania o tej zdolności;
  - 4) sposób powoływania i tryb pracy komisji egzaminacyjnych stwierdzających kwalifikacje pracowników zatrudnionych na stanowiskach, o których mowa w pkt 1;
  - 5) wzory dokumentów potwierdzających kwalifikacje i upoważniających do wykonywania czynności na stanowiskach, o których mowa w pkt 1;
  - 6) wysokość wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnych;
  - 7) wysokość opłat związanych ze stwierdzeniem kwalifikacji pracowników i sposób uiszczania tych opłat.
- § 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:
- 1) ruchu kolejowym — rozumie się przez to również ruch na bocznicach kolejowych i liniach metra;
  - 2) pracodawcy — rozumie się przez to zarządcę infrastruktury, przewoźnika kolejowego, w tym metra, użytkownika bocznic kolejowych oraz przedsiębiorcę wykonującego przewozy w obrębie bocznic kolejowych;
  - 3) uprawnionym lekarzu — rozumie się przez to lekarza uprawnionego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. Nr 69, poz. 332, z późn. zm.³⁾), zatrudnionego w jednostce uprawnionej;
  - 4) pracownikach — rozumie się przez to pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;
  - 5) przygotowaniu zawodowym — rozumie się przez to okres zatrudnienia, w trakcie którego pracownik nabywa w sposób zorganizowany wiadomości teoretyczne i umiejętności praktyczne potrzebne do samodzielnego wykonywania obowiązków na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;
  - 6) komisji egzaminacyjnej — rozumie się przez to komisję egzaminacyjną stwierdzającą kwalifikacje pracowników;
  - 7) egzaminie kwalifikacyjnym — rozumie się przez to egzamin mający na celu stwierdzenie posiadania przez pracownika kwalifikacji do pracy na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;
  - 8) autoryzacji — rozumie się przez to praktyczne sprawdzenie w miejscu pracy wiadomości i umiejętności pracownika, który zdał odpowiedni egzamin kwalifikacyjny na stanowisko bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;
  - 9) egzaminie okresowym — rozumie się przez to okresowe sprawdzenie wiadomości i umiejętności pracownika;
  - 10) egzaminie weryfikacyjnym — rozumie się przez to praktyczne i teoretyczne sprawdzenie wiadomości i umiejętności pracownika, który zdał egzamin kwalifikacyjny i ubiega się o ponowne dopuszczenie do pracy na stanowisku bezpośrednio związanym

¹⁾ Minister Infrastruktury kieruje działem administracji rządowej — transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. Nr 216, poz. 1594).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 176, poz. 1238 i Nr 191, poz. 1374, z 2008 r. Nr 59, poz. 359, Nr 144, poz. 902, Nr 206, poz. 1289 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 1, poz. 3, Nr 18, poz. 97, Nr 19, poz. 100, Nr 98, poz. 817, Nr 115, poz. 966, Nr 157, poz. 1241 i Nr 214, poz. 1658 oraz z 2011 r. Nr 5, poz. 13.

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 60, poz. 375, z 1998 r. Nr 159, poz. 1057, z 2001 r. Nr 37, poz. 451 oraz z 2010 r. Nr 240, poz. 1611.

z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra;

11) doskonaleniu zawodowym — rozumie się przez to podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników.

§ 3. 1. Wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu na liniach metra oraz prowadzeniem pojazdów kolejowych metra określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Rozdział 2

Wymagania kwalifikacyjne i przygotowanie zawodowe

§ 4. 1. Na stanowisku bezpośrednio związanym z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra, zwanym dalej „stanowiskiem”, może być zatrudniona osoba pełnoletnia, która:

- 1) posiada wymagane wykształcenie na dane stanowisko;
- 2) posiada zdolność fizyczną i psychiczną, potwierdzoną orzeczeniem lekarskim;
- 3) odbyła wymagane przygotowanie zawodowe na dane stanowisko;
- 4) zdała egzamin kwalifikacyjny przed komisją, potwierdzony świadectwem złożenia egzaminu kwalifikacyjnego;
- 5) zdała inny egzamin kwalifikacyjny, wymagany przy dodatkowych czynnościach na danym stanowisku, potwierdzony odpowiednim świadectwem;
- 6) uzyskała autoryzację do pracy na danym stanowisku;
- 7) posiada wydane przez pracodawcę upoważnienie do wykonywania czynności na danym stanowisku potwierdzające znajomość specyficznych warunków pracy na tym stanowisku;
- 8) posiada inne, dodatkowe uprawnienia, jeżeli do wykonywania określonych czynności na danym stanowisku są one wymagane na podstawie odrębnych przepisów.

2. Warunki, jakie powinni spełniać pracownicy, rodzaj i zakres przygotowania zawodowego oraz wymagany czas trwania przygotowania dla poszczególnych stanowisk określają załączniki nr 3 i 4 do rozporządzenia.

§ 5. Do odbycia przygotowania zawodowego może być dopuszczona osoba, która posiada:

- 1) dyplom lub świadectwo potwierdzające wymagane wykształcenie;
- 2) orzeczenie stwierdzające zdolność fizyczną i psychiczną do pracy na określonym stanowisku, wydane przez uprawnionego lekarza.

§ 6. 1. Przygotowanie zawodowe w celu uzyskania kwalifikacji wymaganych na poszczególnych stanowiskach organizuje pracodawca.

2. Jeżeli pracodawca nie ma możliwości zorganizowania przygotowania zawodowego w swoim przedsiębiorstwie, zawiera porozumienie z innym pracodawcą.

3. Pracodawca opracowuje dla osoby odbywającej przygotowanie zawodowe indywidualny program przygotowania zawodowego oraz wyposaża ją w dzienniczek przygotowania zawodowego, zwany dalej „dzienniczkiem”, a także sprawuje nadzór nad przygotowaniem zawodowym, wyznaczając osobę kierującą tym przygotowaniem.

4. Osoba kierująca przygotowaniem zawodowym powinna posiadać kwalifikacje zawodowe, właściwe dla specjalności przygotowania zawodowego.

§ 7. Przygotowanie zawodowe obejmuje:

- 1) szkolenie teoretyczne — polegające na zorganizowanym grupowym lub indywidualnym (w toku samokształcenia) zdobywaniu wiadomości w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności na danym stanowisku, określonym programem przygotowania zawodowego i programem szkolenia;
- 2) staż stanowiskowy — polegający na zapoznaniu z pracą na danym stanowisku, której znajomość jest niezbędna do samodzielnego wykonywania czynności objętych przygotowaniem zawodowym;
- 3) szkolenie praktyczne — polegające na zorganizowanym zdobywaniu umiejętności praktycznych i poznaniu zakresu obowiązków poprzez wykonywanie czynności w określonej komórce organizacyjnej pracodawcy (na określonym stanowisku) pod nadzorem wykwalifikowanego pracownika (opiekuna);
- 4) zajęcia próbne — polegające na samodzielnym wykonywaniu czynności lub ich części na stanowisku pod nadzorem opiekuna.

§ 8. 1. Osoba odbywająca przygotowanie zawodowe dokumentuje jego przebieg w dzienniczku, w którym powinna w szczególności wymienić:

- 1) dla stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego — jednostki organizacyjne i obiekty eksploatacyjne, w których odbywało się przygotowanie zawodowe, oraz zakres wykonywanych czynności;
- 2) dla stanowisk związanych z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych i pojazdów kolejowych metra — jednostki organizacyjne i typy pojazdów kolejowych z napędem, na których odbywało się przygotowanie zawodowe, oraz podać liczbę przejechanych kilometrów na tych pojazdach.

2. Odbycie przygotowania zawodowego w jednostce organizacyjnej pracodawcy i w innej jednostce organizacyjnej, w której odbywało się przygotowanie zawodowe, potwierdza w dzienniczku kierownik danej jednostki.

§ 9. Pracodawca może skrócić czas trwania przygotowania zawodowego, wliczając okresy zatrudnienia na podobnych stanowiskach lub przygotowanie, które osoba ta odbyła zgodnie z programem nauczania w ukończonej szkole, pod warunkiem że zakres łącznego przygotowania jest zgodny z zakresem przygotowania zawodowego wymaganym na danym stanowisku pracy.

Rozdział 3

Sposób powoływania i tryb pracy komisji egzaminacyjnych stwierdzających kwalifikacje pracowników oraz wzory dokumentów potwierdzających te kwalifikacje i upoważniających do wykonywania czynności na stanowiskach pracy

§ 10. 1. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi:

- 1) przewodniczący, posiadający wykształcenie wyższe, kwalifikacje zawodowe odpowiadające jednej ze specjalności osób egzaminowanych i co najmniej 5-letni staż pracy w danej specjalności;
- 2) co najmniej dwaj członkowie, posiadający wykształcenie wyższe lub średnie, kwalifikacje zawodowe odpowiadające jednej ze specjalności osób egzaminowanych i co najmniej 5-letni staż pracy w danej specjalności;
- 3) przedstawiciel innego pracodawcy, posiadający wykształcenie i kwalifikacje zawodowe określone w pkt 2, który może być członkiem komisji egzaminacyjnej w przypadku przeprowadzania egzaminu dla pracowników innego pracodawcy;
- 4) sekretarz komisji wyznaczony przez pracodawcę.

2. Przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej powołuje i odwołuje, na wniosek pracodawcy, dyrektor oddziału terenowego Urzędu Transportu Kolejowego.

3. Wniosek o powołanie komisji egzaminacyjnej powinien zawierać informacje dotyczące wykształcenia i kwalifikacji posiadanych przez proponowanych kandydatów na przewodniczącego i członków komisji. Kopie dokumentów zawierających te informacje, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez osobę przyjmującą dokumenty, przechowuje pracodawca.

4. Obsługę administracyjną komisji egzaminacyjnej zapewnia pracodawca.

§ 11. 1. Egzamin kwalifikacyjny przeprowadza się na wniosek pracodawcy.

2. Wniosek o przeprowadzenie egzaminu kwalifikacyjnego składa się w jednostce organizacyjnej pracodawcy, przy którym została powołana komisja egzaminacyjna.

3. Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty osób egzaminowanych:

- 1) odpis dyplomu lub świadectwa ukończenia szkoły;
- 2) dzienniczek;

3) dowód uiszczenia opłaty za egzamin kwalifikacyjny, o ile jest ona wymagana;

4) kopię orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.

§ 12. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej:

- 1) dopuszcza osoby zainteresowane do egzaminu kwalifikacyjnego, a w przypadku stwierdzenia braków we wniosku, o którym mowa w § 11, występuje bezzwłocznie o usunięcie wskazanych braków w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie;
- 2) wyznacza termin i miejsce egzaminu kwalifikacyjnego;
- 3) wyznacza członków komisji egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu praktycznego oraz części pisemnej egzaminu teoretycznego, zwany dalej „zespołem egzaminacyjnym”;
- 4) wyznacza w porozumieniu z pracodawcą terminy egzaminów poprawkowych;
- 5) określa dla poszczególnych członków komisji egzaminacyjnej zakres zagadnień egzaminacyjnych egzaminu ustnego;
- 6) zatwierdza na wniosek członków komisji egzaminacyjnej tematy egzaminu praktycznego oraz części pisemnej i ustnej egzaminu teoretycznego;
- 7) powiadamia pisemnie dyrektora właściwego oddziału terenowego Urzędu Transportu Kolejowego o terminie i miejscu przeprowadzenia egzaminu.

§ 13. 1. Egzamin kwalifikacyjny przeprowadza się nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie egzaminu kwalifikacyjnego.

2. Osoba dopuszczona do egzaminu kwalifikacyjnego, co najmniej na 7 dni przed terminem egzaminu, powinna być pisemnie, za potwierdzeniem odbioru, zawiadomiona o jego terminie i miejscu.

§ 14. 1. Egzamin kwalifikacyjny składa się z egzaminu praktycznego oraz z egzaminu teoretycznego.

2. Zakres przedmiotowy egzaminu kwalifikacyjnego na poszczególne stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

3. Zakres przedmiotowy egzaminu kwalifikacyjnego na poszczególne stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu na liniach metra oraz prowadzeniem pojazdów kolejowych metra określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 15. 1. Egzamin praktyczny polega na sprawdzeniu umiejętności samodzielnego wykonania przez osobę egzaminowaną określonych czynności na danym stanowisku.

2. Egzamin praktyczny przeprowadza się na stanowisku w miejscu pracy lub w warunkach analogicznych do stanowiska i miejsca pracy.

3. Warunkiem dopuszczenia kandydata do zdawania egzaminu praktycznego jest ukończenie szkolenia teoretycznego, o ile jest ono wymagane w programie przygotowania zawodowego.

4. Egzamin praktyczny przeprowadza co najmniej dwuosobowy zespół egzaminacyjny posiadający kwalifikacje w zakresie specjalności osób egzaminowanych.

5. Z przebiegu egzaminu praktycznego zespół egzaminacyjny sporządza protokół, w którym stwierdza wynik egzaminu.

6. Pozytywny wynik egzaminu praktycznego stanowi warunek dopuszczenia osoby egzaminowanej do egzaminu teoretycznego.

7. W przypadku uzyskania na egzaminie praktycznym wyniku negatywnego przewodniczący komisji egzaminacyjnej wyznacza termin egzaminu praktycznego poprawkowego, nie wcześniej jednak niż po upływie dwóch tygodni od daty egzaminu praktycznego. Egzamin praktyczny poprawkowy można zdawać tylko raz.

§ 16. 1. Egzamin teoretyczny obejmuje sprawdzenie wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami dla danego stanowiska.

2. Egzamin teoretyczny składa się z egzaminu pisemnego i ustnego.

3. Egzamin pisemny może mieć formę pracy pisemnej lub testu.

§ 17. 1. Tematy prac pisemnych lub zestawy testów egzaminu pisemnego opracowują członkowie komisji egzaminacyjnej w zakresie przydzielonych im bloków tematycznych, a zatwierdza przewodniczący komisji egzaminacyjnej.

2. Do czasu rozpoczęcia egzaminu i ogłoszenia tematów ich treść nie może być ujawniona.

3. Czas na napisanie pracy pisemnej nie powinien przekraczać 3 godzin.

§ 18. 1. W przypadku egzaminu pisemnego w formie testu dla każdej egzaminowanej grupy osób poddawanych jednocześnie egzaminowi należy przygotować różne zestawy testów w liczbie nie mniejszej niż liczba zdających plus jeden.

2. Liczbę pytań testowych, nie mniejszą niż 30 pytań w zestawie, określa przewodniczący komisji egzaminacyjnej.

3. Czas trwania egzaminu pisemnego w formie testu nie może być dłuższy niż wynikający z pomnożenia liczby pytań testowych przez 3 minuty, przy 3 wariantach odpowiedzi.

4. Egzamin pisemny w formie testu uważa się za zdany, jeżeli liczba uzyskanych punktów wynosi co najmniej 2/3 możliwych do uzyskania w zestawie testowym.

5. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu ustnego jest uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu pisemnego.

6. Egzamin ustny przeprowadza komisja egzaminacyjna w pełnym składzie, z tym że poszczególni członkowie komisji zadają pytania w zakresie tematycznym określonym przez przewodniczącego.

7. W przypadku uzyskania negatywnego wyniku egzaminu teoretycznego przewodniczący komisji egzaminacyjnej wyznacza termin egzaminu teoretycznego poprawkowego, nie wcześniej jednak niż po upływie 2 tygodni od daty ogłoszenia wyniku egzaminu. Egzamin teoretyczny poprawkowy można zdawać dwa razy.

§ 19. 1. Z przebiegu egzaminu kwalifikacyjnego komisja egzaminacyjna sporządza i podpisuje protokół, w którym określa wyniki egzaminów uzyskane przez poszczególne osoby egzaminowane.

2. Komisja egzaminacyjna, na podstawie uzyskanego przez osobę egzaminowaną pozytywnego wyniku egzaminu, wydaje świadectwo zdania egzaminu kwalifikacyjnego. Wzór świadectwa określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

3. W świadectwie kwalifikacyjnym dla prowadzącego pojazd trakcyjny określa się rodzaj trakcji.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 1, przewodniczący komisji egzaminacyjnej przekazuje pracodawcy, a jego kopię dyrektorowi właściwego oddziału terenowego Urzędu Transportu Kolejowego.

5. Pracodawca prowadzi rejestr przeprowadzonych egzaminów oraz zapewnia przechowywanie dokumentacji z przeprowadzonych egzaminów.

§ 20. 1. Pracodawca, na podstawie świadectwa zdania egzaminu kwalifikacyjnego, uzyskaniu autoryzacji oraz zaliczonej jazdy próbnej, wydaje dla prowadzących określone rodzaje pojazdów kolejowych — prawo kierowania pojazdem kolejowym albo pojazdem kolejowym metra. Wzory prawa kierowania określają odpowiednio załączniki nr 6 i 7 do rozporządzenia.

2. Pracodawca prowadzi rejestr wydanych praw kierowania, o których mowa w ust. 1.

§ 21. 1. Warunkiem dopuszczenia pracowników do wykonywania czynności na danym stanowisku jest uzyskanie przez nich autoryzacji przeprowadzanej przez pracodawcę.

2. Autoryzację przeprowadza się w stosunku do pracowników w następujących przypadkach:

1) przed dopuszczeniem do wykonywania samodzielnie czynności na danym stanowisku;

- 2) zmiany miejsca pracy, typu pojazdu kolejowego lub gdy przerwa w pracy na danym stanowisku trwała dłużej niż 6 miesięcy;
- 3) wprowadzenia zmian organizacyjnych i technicznych mających wpływ na sposób wykonywania czynności na danym stanowisku.

3. Uzyskanie autoryzacji powinno być poprzedzone przeszkoleniem praktycznym na stanowisku w miejscu pracy. Pracodawca przeprowadza autoryzację, uwzględniając doświadczenie zawodowe pracownika oraz warunki w miejscu pracy.

4. Do zakresu autoryzacji dla stanowisk: prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych, kierownik pociągu towarowego, pasażerskiego oraz gospodarczego i roboczego — należy dodatkowo sprawdzenie wykonania obowiązkowych jazd w czynnej kabinie pojazdu kolejowego w różnych porach doby oraz znajomość odcinków linii kolejowych, według programu ustalonego przez pracodawcę.

5. Pracodawca przeprowadza kontrolę znajomości przez pracowników odcinków linii kolejowych, o których mowa w ust. 4.

§ 22. 1. Pracodawca wydaje pracownikom zatrudnionym na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, innym niż związanych z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych, dokument upoważniający do wykonywania czynności na tych stanowiskach. Wzór dokumentu określa załącznik nr 8 do rozporządzenia.

2. Pracodawca prowadzi rejestr wydanych dokumentów, o których mowa w ust. 1.

§ 23. 1. Pracodawca organizuje doskonalenie zawodowe i egzaminy okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, o których mowa w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, nie rzadziej niż raz na 4 lata.

2. Egzamin okresowy przeprowadza się w formie testu.

3. Liczbę pytań testowych, nie mniejszą niż 30 w zestawie, określa przewodniczący komisji egzaminacyjnej powoływanej przez pracodawcę w składzie, o którym mowa w § 10 ust. 1.

4. Czas trwania egzaminu okresowego nie może być dłuższy niż wynikający z pomnożenia liczby pytań testowych przez 3 minuty, przy 3 wariantach odpowiedzi.

5. Egzamin okresowy uważa się za zdany, jeżeli liczba uzyskanych punktów wynosi co najmniej 2/3 możliwych do uzyskania w zestawie testowym.

6. Z egzaminu okresowego nie wystawia się oceny. Komisja określa egzamin jako zdany albo niezdany (wynik negatywny).

7. W przypadku uzyskania na egzaminie okresowym wyniku negatywnego pracodawca określa termin egzaminu poprawkowego. Poprawkowy egzamin okresowy można zdawać dwa razy.

§ 24. Pracodawca kieruje pracownika do innego pracodawcy lub wyspecjalizowanej jednostki szkoleniowej, w przypadku gdy nie ma możliwości samodzielnego zorganizowania doskonalenia zawodowego lub przeprowadzania egzaminu okresowego.

§ 25. 1. Egzamin weryfikacyjny jest praktycznym i teoretycznym (pisemnym i ustnym) sprawdzeniem wiadomości i umiejętności pracownika, który posiadając świadectwo zdania egzaminu kwalifikacyjnego albo licencję maszynisty i świadectwo maszynisty, ubiega się o ponowne dopuszczenie do pracy na stanowisku, o którym mowa w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

2. Egzamin weryfikacyjny o ponowne dopuszczenie do pracy, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza się w przypadku, gdy:

- 1) pracownik został odsunięty od pracy:
  - a) po spowodowaniu wypadku kolejowego,
  - b) na skutek stwierdzonych uchybień w pracy mogących spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ruchu kolejowego;
- 2) ciągła przerwa w pracy na danym stanowisku trwała dłużej niż 12 miesięcy lub pracownik nie uzyskał wyniku pozytywnego na egzaminie okresowym.

3. Przed złożeniem wniosku o skierowanie pracownika na egzamin weryfikacyjny pracodawca kieruje pracownika do odbycia zajęć próbnych na stanowisku, którego dotyczy egzamin weryfikacyjny, określając opiekuna oraz czas, termin i miejsce przeprowadzenia tych zajęć.

4. Egzamin weryfikacyjny przeprowadza się na wniosek pracodawcy.

5. Wniosek o przeprowadzenie egzaminu weryfikacyjnego składa się w jednostce organizacyjnej pracodawcy, przy którym została powołana komisja egzaminacyjna.

6. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) dowód uiszczenia opłaty za egzamin, o ile jest ona wymagana;
- 2) kopię orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 2;
- 3) kopię świadectwa zdania ostatniego egzaminu kwalifikacyjnego.

7. Egzamin weryfikacyjny przeprowadza komisja egzaminacyjna. Przepisy § 10, 12 i 14–19 stosuje się odpowiednio.

§ 26. Zdanie egzaminu kwalifikacyjnego, weryfikacyjnego, okresowego oraz uzyskanie autoryzacji odnotowuje się w rejestrze egzaminów prowadzonym przez pracodawcę.

§ 27. 1. Za przeprowadzenie egzaminów kwalifikacyjnego i weryfikacyjnego, o których mowa w § 11 i 25, oraz egzaminu kwalifikacyjnego poprawkowego, o którym mowa w § 15 ust. 7 i § 18 ust. 7, kierujący wnioskiem uiszcza opłatę egzaminacyjną w wysokości 100 PLN za każdą osobę zgłoszoną do egzaminu.

2. Nie uiszcza opłaty egzaminacyjnej pracodawca, przy którym została powołana komisja egzaminacyjna.

3. Opłatę, o której mowa w ust. 1, uiszcza się na rachunek pracodawcy, przy którym działa komisja egzaminacyjna.

§ 28. 1. Za udział w pracach komisji egzaminacyjnych, o których mowa w § 10, członkom komisji przysługuje wynagrodzenie, którego wysokość ustala się w zależności od liczby egzaminowanych.

2. Łączna wysokość wynagrodzenia komisji egzaminacyjnej powinna wynosić nie więcej niż 70% kwoty wyliczonej, jako iloczyn liczby osób egzaminowanych oraz stawki opłaty egzaminacyjnej, o której mowa w § 27 ust. 1.

3. Wynagrodzenie przewodniczącego komisji egzaminacyjnej jest o 50% wyższe niż członka komisji.

Rozdział 4

Ocena zdolności fizycznych i psychicznych pracowników, jednostki uprawnione do oceny zdolności fizycznej i psychicznej oraz tryb orzekania o tej zdolności

§ 29. 1. Zasady oceny zdolności fizycznych i psychicznych pracowników określa załącznik nr 9 do rozporządzenia.

2. Wzory orzeczeń lekarskich określają załączniki nr 10 i 11 do rozporządzenia.

3. Jednostkami uprawnionymi do oceny zdolności fizycznych i psychicznych pracowników są jednostki, będące komórkami organizacyjnymi Kolejowego Zakładu Medycyny Pracy i Centrum Naukowego Medycyny Kolejowej.

4. Lekarze posiadający specjalizację w dziedzinie okulistyki oraz lekarze posiadający specjalizację w dziedzinie otorynolaryngologii lub laryngologii, zwani dalej „lekarzami laryngologami”, przeprowadzający specjalistyczne badania profilaktyczne pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymienionych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, powinni posiadać kwalifikacje określone w przepisach o służbie medycyny pracy.

5. Psycholodzy dokonujący oceny psychologicznej przydatności zawodowej do pracy na stanowiskach wymienionych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia powinni posiadać kwalifikacje określone w przepisach o służbie medycyny pracy.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 30. 1. Pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia wykonują czynności na stanowiskach określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia i do wykonywania tych czynności zostali dopuszczeni na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują nadal uprawnienia do wykonywania tych czynności.

2. Pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia wykonują czynności na stanowiskach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego i warunków, jakie powinny spełniać osoby zatrudnione na tych stanowiskach oraz prowadzący pojazdy kolejowe (Dz. U. Nr 212, poz. 2152, z późn. zm.⁴⁾) w:

- 1) załączniku nr 1 w lp. 17 w specjalnościach: maszynista żurawia kolejowego, maszynista dźwigu UK, maszynista pociągu do wymiany nawierzchni kolejowej, maszynista pociągu do wymiany podtorza zachowują nadal uprawnienia do wykonywania tych czynności na stanowiskach określonych w załączniku nr 1 do niniejszego rozporządzenia w lp. 13 w specjalnościach: kierowca żurawia torowego, kierowca dźwigu układowego typu UK, kierowca pociągu do wymiany nawierzchni kolejowej, kierowca pociągu do naprawy podtorza;
- 2) załączniku nr 2 w lp. 6 i 7 zachowują nadal uprawnienia do wykonywania tych czynności na stanowiskach określonych w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia w lp. 6 i 7.

3. Do pracowników, o których mowa w ust. 1 i 2, przepisy § 23—25 stosuje się.

§ 31. Pracownicy, o których mowa w § 30 ust. 1 i 2, posiadający zdolność fizyczną i psychiczną stwierdzoną zaświadczeniem lekarskim wydanym na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują nadal tę zdolność do czasu następnego badania, którego termin wynika z przepisów rozporządzenia.

§ 32. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.⁵⁾

Minister Infrastruktury: *C. Grabarczyk*

⁴⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 218, poz. 2212, z 2005 r. Nr 235, poz. 1999, z 2006 r. Nr 190, poz. 1407 oraz z 2007 r. Nr 170, poz. 1204.

⁵⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego i warunków, jakie powinny spełniać osoby zatrudnione na tych stanowiskach oraz prowadzący pojazdy kolejowe (Dz. U. Nr 212, poz. 2152 i Nr 218, poz. 2212, z 2005 r. Nr 235, poz. 1999, z 2006 r. Nr 190, poz. 1407 oraz z 2007 r. Nr 170, poz. 1204), które na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym (Dz. U. Nr 214, poz. 1658) utraciło moc z dniem 3 grudnia 2010 r. w zakresie objętym niniejszym rozporządzeniem.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Infrastruktury
z dnia 18 lutego 2011 r. (poz. 301)

Załącznik nr 1**WYKAZ STANOWISK BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANYCH Z PROWADZENIEM I BEZPIECZEŃSTWEM
RUCHU KOLEJOWEGO ORAZ PROWADZENIEM OKREŚLONYCH RODZAJÓW POJAZDÓW KOLEJOWYCH**

Lp.	Stanowisko
1	2
1	Dyżurny ruchu
2	Nastawniczy
3	Zwrotniczy
4	Kierownik pociągu
5	Ustawiacz
6	Manewrowy
7	Rewident taboru
8	Automatyk
9	Toromistrz
10	Mostowniczy
11	Dróżnik obchodowy
12	Dróżnik przejazdowy
13	Prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych

Załącznik nr 2**WYKAZ STANOWISK BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANYCH Z PROWADZENIEM I BEZPIECZEŃSTWEM RUCHU
NA LINIACH METRA ORAZ PROWADZENIEM POJAZDÓW KOLEJOWYCH METRA**

Lp.	Stanowisko
1	2
1	Dyspozytor ruchu
2	Dyżurny ruchu i stacji
3	Manewrowy
4	Monter urządzeń sterowania ruchem pociągów
5	Monter urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej
6	Prowadzący pociąg metra
7	Prowadzący pomocnicze pojazdy kolejowe metra

Załącznik nr 3

WARUNKI, JAKIE POWINNI SPEŁNIAĆ PRACOWNICY, RODZAJ, ZAKRES I CZAS TRWANIA PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO ORAZ ZAKRES PRZEDMIOTOWY EGZAMINU KWALIFIKACYJNEGO NA POSZCZEGÓLNE STANOWISKA BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM I BEZPIECZEŃSTWEM RUCHU KOLEJOWEGO I PROWADZENIEM OKREŚLONYCH RODZAJÓW POJAZDÓW KOLEJOWYCH

1. Dyżurny ruchu

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

Wariant A

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych z ruchem i przewozami kolejowymi
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ruchem i przewozami kolejowymi.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

Wariant B

1. Wykształcenie — średnie.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna pracodawcy:

- a) struktura organizacyjna przedsiębiorstwa; zapoznanie się z zagadnieniami administracyjnymi i wybranymi zagadnieniami pracowniczymi,
- b) na technicznym posterunku nastawczym: zapoznanie się z dokumentacją techniczno-ruchową prowadzoną na posterunku; zakres czynności podstawowych i dodatkowych dyżurnego ruchu; zapoznanie się z rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej; zapoznanie się z obsługą przejazdu kolejowego lub przejścia sterowanego z technicznego posterunku nastawczego oraz postępowaniem w razie uszkodzenia urządzeń rogatkowych,
- c) zapoznanie się z regulaminem technicznym stacji oraz tymczasowymi regulaminami prowadzenia ruchu w czasie zamknięć torowych,
- d) zapoznanie się z budową torów i rozjazdów oraz metodami ich utrzymania i zasadami kontroli ich stanu technicznego; regulaminy obsługi przejazdu lub przejścia kolejowego,
- e) zapoznanie się z urządzeniami elektroenergetycznymi na posterunkach ruchu; odłączniki trakcyjne, urządzenia ogrzewania rozjazdów,
- f) zasady organizowania i wykonywania przewozów wojskowych transportem kolejowym; ogólne zapoznanie się z rolą i zasadami obrony cywilnej na terenie kolejowych zakładów pracy,
- g) zasady organizowania i wykonywania przewozu koleją towarów niebezpiecznych,
- h) zasady organizacji międzynarodowych i krajowych przewozów osób i rzeczy; rozkłady jazdy pociągów;

Liczba dni dla wariantu:	
A	B
20	28
1	1
8	10
3	4
2	4
1	2
1	1
1	1
3	5

2) dyspozytura — struktura organizacyjna pionu dyspozytorskiego; nadzór dyspozytorski nad ruchem pasażerskim i towarowym; zapoznanie się z zasadami organizacji akcji ratunkowej po wypadku kolejowym; łączność dyspozytorska; współpraca dyspozytora odcinkowego z innymi dyspozyturami i dyżurnymi ruchu;	3	5
3) jednostka zajmująca się eksploatacją pojazdów kolejowych:	3	5
a) ogólna budowa pojazdów kolejowych,	1	2
b) oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu, próby hamulca zespolonego,	1	2
c) zabezpieczanie ładunków w wagonie, wzrokowa ocena sprawności technicznej taboru kolejowego.	1	1
Łącznie:	26	38
2. Szkolenie teoretyczne.	nie jest wymagane	według programu pracodawcy
3. Zajęcia próbne — wykonywanie pracy pod nadzorem na stanowisku, na którym kandydat ma być zatrudniony.	5	10
Ogółem:	31	48

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) dokonanie zapisów w dokumentacji techniczno-ruchowej podczas występowania usterek w działaniu urządzeń sterowania ruchem kolejowym;
- 2) wypisanie rozkazów pisemnych w zadanych przypadkach;
- 3) dokonanie zapisów w dzienniku ruchu podczas zamknięć torowych;
- 4) opracowanie treści podanych telegramów adresowych;
- 5) przygotowanie drogi przebiegu dla wjazdu, wyjazdu i przejazdu pociągu na podanych urządzeniach sterowania ruchem kolejowym;
- 6) wykonanie czynności należących do zakresu stanowisk nastawniczego i zwrotniczego;
- 7) obsługa mechanicznych i elektrycznych urządzeń rogatkowych z posterunku nastawczego;
- 8) zabezpieczenie przejazdu w przypadku uszkodzenia urządzeń rogatkowych.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematów z zakresu:
  - a) techniki i organizacji ruchu kolejowego,
  - b) sterowania ruchem kolejowym;
- 2) część ustna — znajomość zagadnień z zakresu:
  - a) techniki i organizacji ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) obsługi urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności, oraz ogólna znajomość:
    - budowy urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności,
    - organizacji i wykonywania wojskowych przewozów transportem kolejowym oraz przewozu koleją towarów niebezpiecznych,
    - budowy urządzeń zabezpieczenia ruchu na przejazdach kolejowych,
    - budowy toru kolejowego i rozjazdów kolejowych.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

V. Zdanie egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko dyżurnego ruchu uprawnia do wykonywania czynności na stanowisku nastawniczego i zwrotniczego oraz dodatkowo do obsługi przejazdu kolejowego sterowanego z technicznego posterunku nastawczego.

2. Nastawniczy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna pracodawcy:	14 dni
a) na technicznym posterunku nastawczym: zapoznanie się z dokumentacją techniczno-ruchową prowadzoną na posterunku; zakres czynności podstawowych i dodatkowych nastawniczego; zapoznanie z rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej,	5 dni
b) zapoznanie z regulaminem technicznym stacji,	2 dni
c) zapoznanie się z budową, utrzymaniem i zasadami kontroli stanu technicznego torów i rozjazdów,	3 dni
d) zapoznanie się z urządzeniami elektroenergetycznymi na posterunku ruchu,	2 dni
e) zapoznanie się z budową i obsługą przejazdu kolejowego lub przejścia sterowanego z technicznego posterunku nastawczego oraz postępowaniem w razie uszkodzenia urządzeń rogatkowych;	2 dni
2) jednostka zajmująca się eksploatacją pojazdów kolejowych:	3 dni
a) ogólna budowa pojazdów kolejowych,	1 dzień
b) oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu, uproszczona próba hamulca zespolonego,	1 dzień
c) zabezpieczanie ładunków w wagonie, wzrokowa ocena sprawności technicznej taboru kolejowego.	1 dzień

Łącznie: 17 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z ruchem i przewozami kolejowymi
  - albo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe technika w zawodach związanych z ruchem i przewozami kolejowymi
- nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — pod nadzorem na stanowisku nastawniczego. 5 dni

---

Ogółem: 22 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) dokonanie zapisów w dokumentacji techniczno-ruchowej podczas występowania usterek w działaniu urządzeń sterowania ruchem kolejowym;
- 2) założenie zamka trzpieniowego i spony iglicowej;
- 3) przygotowanie drogi przebiegu dla wjazdu, wyjazdu i przejazdu pociągu na wskazanych urządzeniach sterowania ruchem kolejowym;
- 4) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 5) osłonięcie sygnałami zamkniętego toru szlakowego i stacyjnego;
- 6) odłączenie napędu zwrotnicowego o scentralizowanym sposobie nastawiania i przejścia na ręczne przestawianie zwrotnicy;

- 7) obsługa mechanicznych i elektrycznych urządzeń rogatkowych z posterunku nastawczego;
- 8) zabezpieczenie przejazdu w przypadku uszkodzenia urządzeń rogatkowych.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematów z zakresu:
  - a) techniki ruchu kolejowego,
  - b) sterowania ruchem kolejowym;
- 2) część ustna — znajomość zagadnień z zakresu:
  - a) techniki ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) obsługi urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności,
  - d) ogólna znajomość budowy urządzeń:
    - sterowania ruchem kolejowym i łączności,
    - zabezpieczenia ruchu na przejazdach kolejowych,
    - toru kolejowego i rozjazdów kolejowych.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

V. Zdanie egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko nastawniczego uprawnia do wykonywania czynności na stanowisku zwrotniczego oraz dodatkowo do obsługi przejazdu kolejowego sterowanego z technicznego posterunku nastawczego.

3. Zwrotniczy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna pracodawcy:	9 dni
a) na technicznym posterunku nastawczym: zapoznanie się z dokumentacją techniczno-ruchową prowadzoną na posterunku; zakres czynności podstawowych i dodatkowych zwrotniczego; zapoznanie się z rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej,	2 dni
b) zapoznanie z regulaminem technicznym stacji,	1 dzień
c) zapoznanie się z budową torów i rozjazdów oraz metodami ich utrzymania i zasadami kontroli stanu technicznego,	3 dni
d) zapoznanie się z urządzeniami elektroenergetycznymi na posterunkach ruchu; odłączniki trakcyjne, urządzenia ogrzewania rozjazdów,	1 dzień
e) zapoznanie się z obsługą przejazdu kolejowego lub przejścia sterowanego z technicznego posterunku nastawczego oraz postępowaniem w razie uszkodzenia urządzeń rogatkowych; regulaminami obsługi przejazdu kolejowego lub przejścia.	2 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z ruchem przewozami kolejowymi albo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ruchem i przewozami kolejowymi
- nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności zwrotniczego pod nadzorem.	3 dni
<hr/>	
Ogółem:	12 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) dokonanie zapisów w dokumentacji techniczno-ruchowej podczas występowania usterek w działaniu urządzeń sterowania ruchem kolejowym;
- 2) założenie zamka trzpieniowego i spony iglicowej;
- 3) przygotowanie drogi przebiegu dla wjazdu, wyjazdu i przejazdu pociągu na podanych urządzeniach sterowania ruchem kolejowym;
- 4) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 5) osłonięcie sygnałami zamkniętego toru szlakowego i stacyjnego;
- 6) obsługa mechanicznych i elektrycznych urządzeń rogatkowych z posterunku nastawczego;
- 7) zabezpieczenie przejazdu w przypadku uszkodzenia urządzeń rogatkowych.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu techniki ruchu kolejowego;
- 2) część ustna — znajomość zagadnień z zakresu:
  - a) techniki ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) obsługi urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności,
  - d) ogólna znajomość budowy:
    - urządzeń zabezpieczenia ruchu na przejazdach kolejowych,
    - toru kolejowego i rozjazdów kolejowych.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

V. Zdanie egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko zwrotniczego uprawnia dodatkowo do obsługi przejazdu kolejowego sterowanego z technicznego posterunku nastawczego.

4. Kierownik pociągu

Kierownik pociągu pasażerskiego i towarowego

Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

Wariant A

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych z ekonomiką transportu kolejowego, z ruchem i przewozami kolejowymi

albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ekonomiką transportu kolejowego, z ruchem i przewozami kolejowymi.

Tytuł zawodowy technika lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika nie są wymagane dla stanowiska kierownika pociągu pasażerskiego.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok pracy na stanowisku konduktora oraz odbycie przygotowania zawodowego.

Wariant B

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego

albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok pracy na stanowisku ustawiacza oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne polegające na zapoznaniu się w jednostce organizacyjnej pracodawcy:

1) z regulaminami technicznymi posterunków i odcinków zdalnego prowadzenia ruchu oraz prowadzeniem dokumentacji techniczno-ruchowej, zasadami prowadzenia ruchu pociągów, rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności, sygnalizacją kolejową, przygotowywaniem dróg przebiegów dla jazd pociągowych i manewrowych;	5 dni
2) ze sposobem zestawiania pociągów pasażerskich i towarowych, w tym z ogólnymi zasadami przewozu wagonów z towarami niebezpiecznymi, z przekroczoną skrajnią i wyjątkowo ciężkich oraz z ogólnymi zasadami przewozów wojskowych;	2 dni
3) z obowiązkami manewrowego oraz nadzorującego i kierującego manewrami, sposobem wykonywania manewrów, sygnałami podawanymi przy manewrach, sprzęganiem i rozprzęganiem taboru, prędkościami jazd manewrowych, manewrami po torach głównych oraz przez przejazdy i przejścia; zabezpieczeniem taboru przed zbiegnięciem, ze stosowaną dokumentacją ruchową w zakresie pracy manewrowej;	2 dni
4) z rodzajami hamulców, obsługą urządzeń wagonowych, obliczaniem rzeczywistej oraz wymaganej masy hamującej, wykonywaniem szczegółowej i uproszczonej próby hamulca, sygnałami podawanymi przy próbie hamulca;	4 dni
5) rozkazami pisemnymi i ostrzeżeniami dla drużyn pociągowych, dokumentami pociągowymi, wewnętrznym rozkładem jazdy;	2 dni
6) z nadzorem nad prowadzeniem i regulowaniem ruchu pociągów w sytuacjach nadzwyczajnych, organizacją akcji ratunkowej w razie wypadków kolejowych i klęsk żywiołowych;	2 dni
7) z prawami i obowiązkami kierownika pociągu wynikającymi z regulaminu pracy, obowiązkami kierownika pociągu z jedno- i wieloosobową obsadą konduktorską, prowadzeniem dokumentacji pociągowej, użytkowaniem urządzeń radiołączności pociągowej, podawaniem i odbieraniem sygnałów kolejowych w zakresie drużyny pociągowej, postępowaniem w razie zagrożenia bezpieczeństwa podróżnych oraz bezpieczeństwa ruchu kolejowego, samodzielnym wykonaniem zahamowania pociągu w kabinie maszynisty, sposobem odłączenia urządzeń energetycznych pojazdu w nagłych przypadkach;	5 dni
8) z budową taboru pasażerskiego i towarowego oraz oględzinami technicznymi pociągu pasażerskiego i towarowego.	4 dni

---

Łącznie: 26 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z ekonomiką transportu kolejowego, z ruchem i przewozami kolejowymi albo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ekonomiką transportu kolejowego, z ruchem i przewozami kolejowymi
- nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie pod nadzorem czynności kierownika pociągu. 3 dni

---

Ogółem: 29 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego dla kierownika pociągu pasażerskiego i towarowego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) wykonanie pod nadzorem sprzęgania i rozprzęgania wagonów w składzie pociągu;
- 2) wykonanie próby hamulca zespolonego;

- 3) ustalenie długości, masy ogólnej pociągu, rzeczywistej i wymaganej masy hamującej, obliczenie największej dozwolonej prędkości jazdy pociągu (gdy rzeczywista masa hamująca jest mniejsza od wymaganej masy hamującej);
- 4) posługiwanie się wewnętrznym rozkładem jazdy, znajomość geografii sieci kolejowej;
- 5) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 6) wizualne sprawdzenie stanu technicznego rozjazdów, fazy przekładania zwrotnicy nastawianej ręcznie, sprawdzanie zamknięć nastawczych;
- 7) wypełnianie prowadzonej przez kierownika pociągu dokumentacji związanej z pracą ruchową i obsługą drużyny pociągowej i konduktorskiej;
- 8) prezentacja obsługi wytypowanych urządzeń i wyposażenia wagonów;
- 9) wykonanie oględzin technicznych pociągu.

2. Egzamin teoretyczny:

1) część pisemna — opracowanie tematów z zakresu:

- a) zasad postępowania w przypadku szczególnych wydarzeń i zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego,
- b) zasad zestawiania pociągów,
- c) zasad prowadzenia ruchu pociągów i pracy manewrowej,
- d) obowiązków jedno- i wieloosobowej drużyny konduktorskiej,
- e) osłony pociągu zatrzymanego na torze szlakowym;

2) część ustna — znajomość:

- a) obsady i przygotowania pociągów do jazdy,
- b) sygnalizacji kolejowej,
- c) prowadzenia ruchu pociągów na szlaku bez blokady liniowej, z półsamoczynną i samoczynną blokadą liniową, szczególne sposoby prowadzenia ruchu pociągów,
- d) zezwolenia na wjazd, wyjazd lub przejazd pociągu,
- e) warunków przejazdu pociągu obok semafora, na którym brak sygnału zezwalającego,
- f) powiadamiania drużyn pociągowych — rozkazy pisemne, ostrzeżenia,
- g) zasad wykonywania manewrów,
- h) określania i podziału pociągów, rozkładów jazdy do użytku wewnętrznego i publicznego,
- i) obsługi urządzeń radiołączności kolejowej,
- j) sposobu postępowania w razie szczególnych wydarzeń, zagrożenia bezpieczeństwa ruchu i wypadków kolejowych,
- k) prowadzenia przewozów nadzwyczajnych, w tym towarów niebezpiecznych,
- l) obsługi urządzeń wagonów pasażerskich i towarowych,
- m) zasad prowadzenia ruchu pociągów po torze zamkniętym,
- n) sposobu postępowania w razie potrzeby osłonięcia sygnałami toru zamkniętego i przeszkody na torze szlakowym,
- o) sposobu oznaczenia miejsca robót i zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom zatrudnionym na torze zamkniętym przez kierującego robotami.

IV. Szkolenie i egzamin w zakresie zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Uwaga: Kandydat na kierownika pociągu powinien odbywać przygotowanie zawodowe i zdawać egzamin zgodnie z rodzajem i specyfiką przewozów wykonywanych przez pracodawcę.

Kierownik pociągu pasażerskiego składającego się z zespołów trakcyjnych

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

Wariant A

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

Wariant B

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika,
albo
- 3) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego,
albo
- 4) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok pracy na stanowisku ustawiacza oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne polegające na zapoznaniu się w jednostce organizacyjnej pracodawcy:

1) z regulaminami technicznymi posterunków i odcinków zdalnego prowadzenia ruchu oraz prowadzeniem dokumentacji techniczno-ruchowej, zasadami prowadzenia ruchu pociągów, rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności, sygnalizacją kolejową, przygotowywaniem dróg przebiegów dlajazd pociągowych i manewrowych;	5 dni
2) ze sposobem zestawiania pociągów pasażerskich, w tym z ogólnymi zasadami przewozów wojskowych;	4 dni
3) z obowiązkami manewrowego oraz nadzorującego i kierującego manewrami, sposobem wykonywania manewrów, sygnałami podawanymi przy manewrach, sprzęganiem i rozprzęganiem taboru, prędkościami jazd manewrowych, manewrami po torach głównych oraz przez przejazdy i przejścia; zabezpieczeniem taboru przed zbiegnięciem, z dokumentacją ruchową w zakresie pracy manewrowej;	12 dni
4) z rodzajami hamulców, obsługą urządzeń wagonowych, obliczaniem rzeczywistej oraz wymaganej masy hamującej, wykonywaniem szczegółowej i uproszczonej próby hamulca, sygnałami podawanymi przy próbie hamulca;	12 dni
5) z rozkazami pisemnymi i ostrzeżeniami dla drużyn pociągowych, dokumentami pociągowymi, wewnętrznym rozkładem jazdy;	3 dni
6) z nadzorem nad prowadzeniem i regulowaniem ruchu pociągów w sytuacjach nadzwyczajnych, organizacją akcji ratunkowej w razie wypadków kolejowych i klęsk żywiołowych;	4 dni
7) z prawami i obowiązkami kierownika pociągu, konduktora, wynikającymi z regulaminu pracy, prowadzeniem dokumentacji pociągowej, użytkowaniem urządzeń radiołączności pociągowej, podawaniem i odbieraniem sygnałów kolejowych w zakresie drużyny pociągowej, postępowaniem w razie zagrożenia bezpieczeństwa podróźnych oraz bezpieczeństwa ruchu kolejowego, samodzielnym wykonaniem zahamowania pociągu w kabinie maszynisty, sposobem odłączenia urządzeń energetycznych pojazdu w nagłych przypadkach;	15 dni
8) z budową taboru pasażerskiego oraz oględzinami technicznymi pociągu pasażerskiego.	15 dni

---

Łącznie: 70 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi
albo

- 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi
— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.
3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności kierownika pociągu pod nadzorem. 10 dni
-
- Ogółem: 80 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego dla kierownika pociągu pasażerskiego składającego się z zespołów trakcyjnych:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) wykonanie pod nadzorem sprzęgania i rozsprzęgania zespołów trakcyjnych w składzie pociągu;
- 2) wykonanie próby hamulca zespolonego;
- 3) ustalenie długości, masy ogólnej pociągu, rzeczywistej i wymaganej masy hamującej, obliczenie największej dozwolonej prędkości jazdy pociągu (gdy rzeczywista masa hamująca jest mniejsza od wymaganej masy hamującej);
- 4) postępowanie się wewnętrznym rozkładem jazdy, znajomość geografii sieci kolejowej;
- 5) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 6) wizualne sprawdzenie stanu technicznego rozjazdów, fazy przekładania zwrotnicy nastawianej ręcznie, sprawdzanie zamknięć nastawczych;
- 7) wypełnianie prowadzonej przez kierownika pociągu dokumentacji związanej z pracą ruchową i obsługą drużyny pociągowej;
- 8) prezentacja obsługi wytypowanych urządzeń i wyposażenia wagonów;
- 9) wykonanie wstępnych oględzin technicznych pociągu.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematów z zakresu:
  - a) zasad postępowania w przypadku szczególnych wydarzeń i zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego,
  - b) zasad zestawiania pociągów,
  - c) zasad prowadzenia ruchu pociągów i pracy manewrowej,
  - d) obowiązków konduktora,
  - e) osłony pociągu zatrzymanego na torze szlakowym;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) obsady i przygotowania pociągów do jazdy,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) prowadzenia ruchu pociągów na szlaku bez blokady liniowej, z półsamoczynną i samoczynną blokadą liniową, szczególnych sposobów prowadzenia ruchu pociągów,
  - d) zezwolenia na wjazd, wyjazd lub przejazd pociągu,
  - e) warunków przejazdu pociągu obok semafora, na którym brak sygnału zezwalającego,
  - f) powiadamiania drużyn pociągowych — rozkazy pisemne, ostrzeżenia,
  - g) zasad wykonywania manewrów,
  - h) określania i podziału pociągów, rozkładów jazdy do użytku wewnętrznego i publicznego,
  - i) obsługi urządzeń radiolączności kolejowej,
  - j) sposobu postępowania w razie szczególnych wydarzeń, zagrożenia bezpieczeństwa ruchu i wypadków kolejowych,
  - k) obsługi urządzeń wagonów pasażerskich,
  - l) zasad prowadzenia ruchu pociągów po torze zamkniętym,
  - m) sposobu postępowania w razie potrzeby osłonięcia sygnałami toru zamkniętego i przeszkody na torze szlakowym,
  - n) sposobu oznaczenia miejsca robót i zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom zatrudnionym na torze zamkniętym przez kierującego robotami.

IV. Szkolenie i egzamin w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Kierownik pociągu gospodarczego i roboczego

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego dla kierownika pociągu gospodarczego i roboczego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna pracodawcy, zapoznanie się z:	10 dni
a) obowiązkami kierownika pociągu gospodarczego i roboczego, w tym: nadzorującego, kierującego i wykonującego manewry, dokumentami prowadzonymi przez drużynę pociągową,	1 dzień
b) regulaminami technicznymi posterunków i odcinków zdalnego prowadzenia ruchu, zasadami prowadzenia ruchu pociągów, rodzajami urządzeń sterowania ruchem kolejowym i łączności, sygnalizacją kolejową, przygotowaniem dróg przebiegu dla jazd manewrowych,	3 dni
c) zasadami przewozu przesyłek nadzwyczajnych,	1 dzień
d) sposobami obsługi urządzeń samowładowczych w wagonach używanych przy utrzymaniu infrastruktury kolejowej,	3 dni
e) budową torów i rozjazdów oraz sposobami ich utrzymania i kontroli stanu technicznego;	2 dni
2) jednostka organizacyjna przewoźnika, zapoznanie się:	5 dni
a) ze sposobami zestawiania pociągów towarowych oraz gospodarczych i roboczych, w tym: zasadami przewozu wagonów z towarami niebezpiecznymi oraz przewozów wojskowych,	1 dzień
b) z zasadami oględzin technicznych wagonów w składzie pociągu i ze sposobami przeprowadzania prób hamulca zespolonego,	2 dni
c) z hamowaniem pociągu w kabinie maszynisty oraz sposobami odłączania urządzeń energetycznych pojazdu kolejowego w sytuacjach szczególnych,	1 dzień
d) z zasadami postępowania w przypadku wykonywania nieplanowych (awaryjnych) robót w strefie oddziaływania na urządzenia samoczynnej sygnalizacji przejazdowej.	1 dzień

Łącznie: 15 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi albo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z ekonomiką transportu kolejowego albo z ruchem i przewozami kolejowymi
- nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności kierownika pociągu roboczego i gospodarczego pod nadzorem. 3 dni

---

Ogółem: 18 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego dla kierownika pociągu gospodarczego i roboczego:**1. Egzamin praktyczny:**

- 1) wykonanie pod nadzorem sprzęgania i rozprzęgania wagonów towarowych;
- 2) wykonanie próby hamulca zespolonego;
- 3) ustalenie długości, masy ogólnej pociągu, rzeczywistej i wymaganej masy hamującej;
- 4) posługiwanie się wewnętrznym rozkładem jazdy pociągów, znajomość geografii kolejowej;
- 5) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 6) wzrokowe sprawdzenie stanu technicznego rozjazdów, przełożenie zwrotnic przy użyciu przeciwwagi;
- 7) wypełnienie prowadzonej przez kierownika pociągu gospodarczego i roboczego dokumentacji pociągowej;
- 8) obsługa wskazanego urządzenia samowyładowczego wagonu;
- 9) zabezpieczenie pękniętej szyny.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematów z zakresu pracy i obowiązków kierownika pociągu gospodarczego i roboczego;
- 2) część ustna — znajomość zagadnień:
  - a) techniki ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) prowadzenia dokumentów pociągowych,
  - d) łączności bezprzewodowej,
  - e) zestawiania pociągów gospodarczych i roboczych,
  - f) obsługi urządzeń samowyładowczych wagonów,
  - g) osłony miejsca robót i zasad zapewnienia bezpieczeństwa pracowników przez kierującego robotami,
  - h) ogólna znajomość przewozu:
    - wagonów z towarami niebezpiecznymi,
    - przesyłek nadzwyczajnych.

IV. Szkolenie i egzamin w zakresie zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.**5. Ustawiacz****I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:***Wariant A***1. Wykształcenie:**

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok pracy w zespole manewrowym oraz odbycie przygotowania zawodowego.*Wariant B***1. Wykształcenie:**

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — 3 lata w zespole manewrowym oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna zatrudniająca pracownika:	5 dni
a) zakres czynności podstawowych i dodatkowych ustawiacza,	2 dni
b) zakres czynności kierownika pociągu pasażerskiego i towarowego,	2 dni
c) zapoznanie z regulaminem pracy manewrowej;	1 dzień
2) jednostka organizacyjna pasażerska lub towarowa:	6 dni
a) zapoznanie się z organizacją ruchu,	1 dzień
b) gospodarka wagonami pasażerskimi lub towarowymi,	2 dni
c) przewozy nadzwyczajne, w tym towary niebezpieczne,	2 dni
d) obsługa punktów technologicznych, ładunkowych;	1 dzień
3) jednostka taboru:	4 dni
a) oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu,	2 dni
b) próby hamulca zespolonego.	2 dni

Łącznie: 15 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — pod nadzorem na stanowisku ustawiacza. 10 dni

---

Ogółem: 25 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) wykonanie pod nadzorem określonej czynności manewrowej;
- 2) wykonanie oględzin technicznych składu pociągu;
- 3) wykonanie próby hamulca zespolonego;
- 4) przyjęcie i zdanie wagonu w punkcie zdawczo-odbiorczym.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu:
  - a) organizacji i techniki ruchu kolejowego,
  - b) zagadnień handlowo-przewozowych,
  - c) przewozu towarów niebezpiecznych;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) organizacji i techniki ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) zagadnień handlowo-przewozowych.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Uwaga:

- kandydat na ustawiacza powinien odbywać przygotowanie zawodowe i zdawać egzamin zgodnie z rodzajem i specyfiką przewozów wykonywanych przez pracodawcę;
- zdanie egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko ustawiacza uprawnia do wykonywania czynności na stanowisku manewrowego.

6. Manewrowy**I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:****1. Wykształcenie:**

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.**II. Program przygotowania zawodowego:****1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:**

1) jednostka organizacyjna zatrudniająca pracownika:	12 dni
a) zakres czynności podstawowych i dodatkowych manewrowego, poznanie ręcznych urządzeń sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej,	4 dni
b) zadania i obowiązki drużyny manewrowej, wykonywanie czynności manewrowych,	4 dni
c) zapoznanie z regulaminem pracy manewrowej,	2 dni
d) zapoznanie z budową torów i rozjazdów;	2 dni
2) jednostka pasażerska lub towarowa — ogólne zapoznanie z organizacją ruchu i zasadami gospodarki wagonami;	4 dni
3) jednostka taboru:	6 dni
a) budowa wagonu,	2 dni
b) oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu,	2 dni
c) uproszczona próba hamulca zespolonego.	2 dni

Łącznie: 22 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności manewrowego pod nadzorem. 14 dni

---

Ogółem: 36 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:**1. Egzamin praktyczny:**

- 1) wykonanie pod nadzorem określonej czynności manewrowej;
- 2) założenie zamka trzpieniowego i spony iglicowej;
- 3) przygotowanie drogi przebiegu dla jazdy manewrowej, przy urządzeniach sterowania ruchem kolejowym przystosowanych do ręcznego przestawiania zwrotnic;
- 4) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;
- 5) wykonanie uproszczonej próby hamulca zespolonego.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu techniki ruchu kolejowego;
- 2) część ustna — znajomość zagadnień z zakresu:
  - a) techniki ruchu kolejowego,
  - b) sygnalizacji kolejowej,
  - c) obsługi urządzeń sterowania ruchem kolejowym w zakresie prowadzenia manewrów.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Uwaga: Kandydat na manewrowego powinien odbywać przygotowanie zawodowe i zdawać egzamin zgodnie z rodzajem i specyfiką przewozów wykonywanych przez pracodawcę.

7. Rewident taboru**I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:***Wariant A***1. Wykształcenie:**

1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny mechanicznej lub elektrycznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w dziedzinie mechanicznej lub elektrycznej.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok oraz odbycie przygotowania zawodowego.*Wariant B***1. Wykształcenie:**

1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalnościach z dziedziny mechanicznej lub elektrycznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach w dziedzinie mechanicznej lub elektrycznej.

2. Zawodowy staż pracy — 2 lata oraz odbycie przygotowania zawodowego.**II. Program przygotowania zawodowego:****1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne:**

1) jednostka taboru — praca przy:

a) naprawie i utrzymaniu elektrycznych zespołów trakcyjnych, wagonów silnikowych,	90 dni
---	--------

b) naprawie i utrzymaniu wagonów osobowych,	120 dni
---	---------

c) naprawie i utrzymaniu wagonów towarowych.	90 dni
--	--------

Łącznie: 300 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że:

1) kandydaci z tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny mechanicznej lub elektrycznej

albo

2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe technika w zawodach w dziedzinie mechanicznej lub elektrycznej

— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności rewidenta taboru pod nadzorem przy:

1) elektrycznych zespołach trakcyjnych i autobusach szynowych;	14 dni
--	--------

2) wagonach osobowych;	10 dni
------------------------	--------

3) wagonach towarowych.	18 dni
-------------------------	--------

Ogółem: 342 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:**1. Egzamin praktyczny:**

1) wykonanie oględzin technicznych składu: pociągu złożonego z elektrycznych zespołów trakcyjnych i autobusów szynowych, wagonów pociągu osobowego, wagonów pociągu towarowego oraz wymaganej próby hamulca;

2) wybranie z przygotowanej grupy wagonów — wagonów spełniających warunki kursowania w komunikacji międzynarodowej.

2. Egzamin teoretyczny:

1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu konstrukcji urządzeń hamulcowych elektrycznych zespołów trakcyjnych, wagonów silnikowych, wagonów osobowych lub towarowych, wykonywanie oględzin technicznych ze wskazaniem usterek i uszkodzeń w podwoziu i częściach biegowych;

2) część ustna — znajomość:

- a) konstrukcji eksploatowanych elektrycznych zespołów trakcyjnych, autobusów szynowych, wagonów osobowych i towarowych,
- b) podstaw elektrotechniki, maszyn i urządzeń elektrycznych,
- c) stosowanych systemów ogrzewania, oświetlenia oraz rozwiązań klimatyzacji wagonów osobowych,
- d) warunków technicznych dopuszczenia taboru do ruchu krajowego i międzynarodowego,
- e) zasad utrzymania maźnic osiowych oraz zapobiegania grzaniu się czopów osiowych i zawieszenia silników trakcyjnych,
- f) konstrukcyjnych rozwiązań układów hamulcowych, działania oraz utrzymania urządzeń pneumatycznych w taborze kolejowym,
- g) organizacji napraw i przeglądów okresowych i kontrolnych w taborze kolejowym,
- h) sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia usterek lub uszkodzeń w taborze kolejowym zagrażających bezpieczeństwu ruchu,
- i) wymogów dotyczących mycia, czyszczenia, odkażania, dezynsekcji taboru,
- j) rodzajów serii i numeracji taboru,
- k) wymiarów skrajni budowli, taboru oraz skrajni ładunkowej krajowej i międzynarodowej,
- l) zasad przewozu towarów niebezpiecznych, sposobu postępowania w przypadku wykrycia ulatniania lub wycieku substancji trujących i toksycznych,
- m) sygnałów i wskaźników kolejowych,
- n) warunków włączania wagonów osobowych i towarowych do pociągów,
- o) zasad zestawiania pociągów pasażerskich i towarowych,
- p) sposobu zabezpieczania taboru przed zbiegnięciem,
- q) zasad postępowania w razie szczególnych wydarzeń, zagrożenia bezpieczeństwa ruchu i wypadków kolejowych,
- r) dokumentacji związanej z przygotowaniem i przyjmowaniem pociągu oraz jej prowadzenia,
- s) zagadnień związanych z gospodarką taborem kolejowym w komunikacji krajowej i międzynarodowej,
- t) zasad ochrony przeciwpożarowej.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Uwaga: Kandydat na rewidenta taboru powinien odbywać przygotowanie zawodowe i zdawać egzamin zgodnie z rodzajem i specyfiką przewozów wykonywanych przez pracodawcę.

8. Automatyk

Automatyk sterowania ruchem kolejowym

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub w specjalnościach z dziedziny mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

lub

3) zasadnicze zawodowe oraz tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalnościach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub w specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

albo

4) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub w zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok na stanowiskach związanych z urządzeniami sterowania ruchem kolejowym albo wymagających kwalifikacji zawodowych w zawodach lub specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej — przy naprawie i utrzymaniu urządzeń sterowania ruchem kolejowym, zwanych dalej „urządzeniami srk”, oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — według programu pracodawcy.

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym

albo

2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe technika w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym

— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność wykonywania prac przy urządzeniach zewnętrznych i wewnętrznych sterowania ruchem kolejowym:

1) zmontowanie wyznaczonego urządzenia lub jego zespołu;

2) zdemontowanie wyznaczonego urządzenia lub jego zespołu;

3) regulacja wyznaczonego urządzenia lub jego części składowej;

4) wykonanie wyznaczonych zabiegów obsługi technicznej;

5) wykonanie wyznaczonych pomiarów przy użyciu mierników i sprawdzianów;

6) ustalenie i usunięcie symulowanych niesprawności w urządzeniach srk;

7) wykonanie czynności poprzedzających przystąpienie do prac w czynnych urządzeniach srk, polegających na dokonaniu zapisu w książce kontroli urządzeń srk, z uwzględnieniem zakresu robót, konieczności wprowadzenia obostrzonych zasad prowadzenia ruchu oraz sposobu ostrzegania pracujących pracowników obsługi technicznej.

2. Egzamin teoretyczny:

1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu prac i obowiązków automatyka sterowania ruchem kolejowym;

2) część ustna — znajomość:

a) budowy, działania, utrzymania i obsługi urządzeń srk,

b) technologii montażu poszczególnych zespołów i podzespołów urządzeń srk, czytania schematów blokowych i szczegółowych,

c) ogólna znajomość:

— zasad sporządzania dokumentacji eksploatacyjnej urządzeń srk na posterunku ruchu,

— sygnalizacji kolejowej,

— działania i obsługi przewodowej i radiowej łączności kolejowej,

— podstawowych zasadach techniki i organizacji ruchu pociągów i manewrów,

— regulaminów technicznych stacji,

— dokumentacji znajdującej się na posterunku ruchu dotyczącej regulaminowych działań pracowników kolejowych różnych specjalności.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

Automatyk aparatury sterowania ruchem kolejowym (prace na torach czynnych może wykonywać pod nadzorem)

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalności związanej ze sterowaniem ruchem kolejowym lub w specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

lub

3) zasadnicze zawodowe oraz tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalności związanej ze sterowaniem ruchem kolejowym lub w specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej

albo

4) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym lub zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej.

2. Zawodowy staż pracy — 1,5 roku na stanowiskach związanych z urządzeniami sterowania ruchem kolejowym albo wymagających kwalifikacji zawodowych w zawodach i specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrycznej, elektrotechnicznej, elektronicznej lub teletechnicznej — przy naprawie i utrzymaniu urządzeń sterowania ruchem kolejowym, zwanych dalej „urządzeniami srk”, oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — według programu pracodawcy.

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

1) z tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym

albo

2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych ze sterowaniem ruchem kolejowym

— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność wykonywania prac przy urządzeniach zewnętrznych i wewnętrznych srk:

1) zmontowanie wyznaczonego urządzenia lub jego zespołu;

2) zdemontowanie wyznaczonego urządzenia lub jego zespołu;

3) regulacja wyznaczonego urządzenia lub jego części składowej;

4) wykonanie wyznaczonych zabiegów obsługi technicznej;

5) wykonanie wyznaczonych pomiarów przy użyciu mierników i sprawdzianów;

6) ustalenie i usunięcie symulowanych niesprawności w urządzeniach srk;

7) wykonanie czynności poprzedzających przystąpienie do prac w czynnych urządzeniach srk, polegających na dokonaniu zapisu w książce kontroli urządzeń srk, z uwzględnieniem zakresu robót, konieczności wprowadzenia obostrzonych zasad prowadzenia ruchu oraz sposobu ostrzegania pracujących pracowników obsługi technicznej.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu prac i obowiązków automatyka sterowania ruchem kolejowym;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) budowy, działania, utrzymania i obsługi urządzeń srk,
  - b) technologii montażu poszczególnych zespołów i podzespołów urządzeń srk, czytania schematów blokowych i szczegółowych,
  - c) ogólna znajomość:
    - zasad sporządzania dokumentacji eksploatacyjnej urządzeń srk na posterunku ruchu,
    - sygnalizacji kolejowej,
    - działania i obsługi przewodowej i radiowej łączności kolejowej,
    - podstawowych zasadach techniki i organizacji ruchu pociągów i manewrów,
    - regulaminów technicznych stacji,
    - dokumentacji znajdującej się na posterunku ruchu dotyczącej regulaminowych działań pracowników kolejowych różnych specjalności.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

9. Toromistrz**I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:***Wariant A***1. Wykształcenie:**

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym

albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok przy naprawach i utrzymaniu drogi kolejowej oraz odbycie przygotowania zawodowego.

*Wariant B***1. Wykształcenie:**

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika

albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika.

2. Zawodowy staż pracy — 2 lata przy naprawach i utrzymaniu drogi kolejowej oraz odbycie przygotowania zawodowego w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym.

*Wariant C***1. Wykształcenie:**

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym

albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym.

2. Zawodowy staż pracy — 3 lata przy naprawach i utrzymaniu drogi kolejowej oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — na wyznaczonych odcinkach linii kolejowych — według programu pracodawcy.
2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:
  - 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowymalbo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem nawierzchni kolejowej lub budownictwem lądowym— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.
3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności toromistrza pod nadzorem przez 24 dni.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność wykonania prac:
  - 1) wytyczenie rozjazdu w terenie;
  - 2) zniwelowanie toru lub terenu za pomocą niwelatora lub sprzętu pomocniczego;
  - 3) wykonanie badań bezpośrednich toru;
  - 4) dokonanie pomiaru strzałek łuku;
  - 5) wykonanie technicznych badań rozjazdu;
  - 6) dokonanie odczytu z planu schematycznego stacji oraz odczytu na rysunku technicznym;
  - 7) osłonięcie sygnałami przeszkody na torze oraz miejsca ograniczenia szybkości ruchu pociągów na torze;
  - 8) wykonanie odręcznego szkicu obiektu;
  - 9) opracowanie harmonogramu robót przy wymianie rozjazdu, regulacji toru w planie i profilu; regulacja naprężeń w torze bezстыkowym metodą swobodnej regulacji naprężeń;
  - 10) sporządzenie wykresu pełzania toków szynowych toru bezстыkowego.
2. Egzamin teoretyczny:
  - 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu:
    - a) pracy i obowiązków toromistrza,
    - b) zasad tyczenia osi torów i rozjazdów,
    - c) zasad niwelacji toru i terenu,
    - d) zasad budowy toru kolejowego,
    - e) organizacji robót torowych,
    - f) analizy zmian stanu naprężeń w tokach szynowych,
    - g) regulacji naprężeń w torze bezстыkowym,
    - h) naprawy pękniętej szyny w torze bezстыkowym;
  - 2) część ustna — znajomość:
    - a) zasad tyczenia osi torów i rozjazdów,
    - b) zasad niwelowania torów i terenu, dokonywanie stosownych pomiarów i obliczania strzałek łuków,
    - c) zasad dokonywania kontroli stanu torów, rozjazdów i budowli kolejowych oraz związanych z tym pomiarów,
    - d) zasad osłaniania sygnałami i prowadzenia robót związanych z budową i utrzymaniem podtorza i nawierzchni budowli i urządzeń kolejowych,
    - e) budowy i działania sprzętu i maszyn oraz ręcznych narzędzi do robót torowych,
    - f) budowy, zasad działania i napraw rozjazdów kolejowych,

- g) zasad budowy i utrzymania torów bezстыkowych,
- h) zagadnień spawalnictwa szyn i rozjazdów,
- i) zasad dokonywania odbioru robót nawierzchniowych,
- j) zasad dokonywania badań defektoskopowych,
- k) zasad i kryteriów określania stopnia zużycia i przydatności elementów nawierzchni kolejowej,
- l) zasad i zakresu przygotowania kolei do pracy w warunkach zimowych,
- m) budowy i utrzymania urządzeń ogrzewania rozjazdów kolejowych,
- n) sygnalizacji kolejowej i techniki ruchu,
- o) budowy, zasad działania i obsługi urządzeń sterowania ruchem i łączności kolejowej,
- p) zasad ochrony przeciwpożarowej oraz posługiwania się sprzętem przeciwpożarowym,
- q) zasad postępowania w razie wypadku kolejowego oraz uszkodzenia toru, podtorza, budowli i urządzeń kolejowych, zagrażającego bezpieczeństwu ruchu,
- r) sposobów udzielania pierwszej pomocy w razie wypadków z ludźmi lub nagłych zachorowań,
- s) zasad składowania elementów nawierzchni kolejowej,
- t) wykorzystania komputerowych systemów wspomagających decyzje przy ocenie stanu technicznego nawierzchni.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

V. Zdanie egzaminu kwalifikacyjnego na stanowisko toromistrza uprawnia do wykonywania czynności na stanowisku dróżnika obchodowego.

10. Mostowniczy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem dróg i mostów

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem dróg i mostów.

2. Zawodowy staż pracy — 5 lat przy utrzymaniu obiektów inżynierskich oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — według programu pracodawcy.

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem dróg i mostów

albo

2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem dróg i mostów

— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

1) wmontowanie konstrukcji odciążającej;

2) wymiana mostownic;

3) utrzymanie łożysk.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu zadań i obowiązków mostowniczego,
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) budowy toru kolejowego na obiektach inżynieryjnych,
  - b) rodzajów obiektów inżynieryjnych, ich elementów konstrukcyjnych i pracy tych elementów, materiałów i narzędzi stosowanych do naprawy obiektów inżynieryjnych,
  - c) zasad dokonywania przeglądów obiektów inżynieryjnych i wykrywania nieprawidłowości,
  - d) organizowania i prowadzenia robót związanych z utrzymaniem i naprawą obiektów inżynieryjnych,
  - e) zasad kierowania grupą roboczą wykonującą roboty na torze i w sąsiedztwie czynnych torów kolejowych oraz w innych trudnych warunkach realizacji robót,
  - f) zasad postępowania w przypadku stwierdzenia zagrożeń bezpieczeństwa ruchu kolejowego,
  - g) techniki ruchu, sygnalizacji kolejowej i zasad posługiwania się urządzeniami łączności,
  - h) zasad ochrony przeciwpożarowej oraz posługiwania się sprzętem przeciwpożarowym.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

11. Dróżnik obchodowy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok pracy przy robotach torowych.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — na odcinkach linii kolejowych według programu pracodawcy.
2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:
  - 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem dróg kolejowych albo
  - 2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem dróg kolejowych— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) określenie stanu szyn, podkładów, złączek, podsypki;
- 2) dokonanie pomiaru podstawowych parametrów toru — prześwitu i przechyłu;
- 3) osłonięcie sygnałami przeszkody na torze i miejsca ograniczenia prędkości;
- 4) zabezpieczenie pękniętej szyny w torze;
- 5) dokonanie oględzin stanu zamknięć zwrotnicowych w rozjeździe;
- 6) dokonanie oględzin wybranego obiektu inżynieryjnego.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu zadań i obowiązków dróżnika obchodowego;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) obowiązków dróżnika obchodowego,

- b) sygnalizacji kolejowej i techniki ruchu kolejowego w zakresie obowiązków dróżnika obchodowego,
- c) zasad budowy toru kolejowego, elementów składowych nawierzchni kolejowej, podtorza oraz zasad wykonywania podstawowych robót związanych z utrzymaniem nawierzchni i podtorza,
- d) posługiwania się ręcznymi narzędziami do robót torowych,
- e) podstawowych wiadomości dotyczących toru bezstykowego ze szczególnym uwzględnieniem zasad pracy w wysokich temperaturach,
- f) podstawowych wiadomości dotyczących badań defektoskopowych oraz zasad oznaczania i sposobu postępowania z szynami, w których wykryto wady,
- g) budowy, części składowych i zasad działania rozjazdów i skrzyżowań torów,
- h) konstrukcji nawierzchni na obiektach inżynieryjnych i przejazdach kolejowych,
- i) zasad postępowania w razie wypadku na torach lub przejazdach kolejowych oraz uszkodzenia torów, budowli i urządzeń kolejowych,
- j) zasad postępowania w przypadku zerwania linii wysokiego napięcia lub uszkodzenia urządzeń sieci trakcyjnej,
- k) zasad działania w trudnych warunkach zimowych,
- l) zasad posługiwania się narzędziami do usuwania lodu i śniegu z urządzeń kolejowych.

IV. Szkolenie i egzamin w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

12. Dróżnik przejazdowy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne w jednostce organizacyjnej zatrudniającej pracownika:

1) zapoznanie z regulaminem obsługi przejazdu lub przejścia oraz obowiązkami dróżnika przejazdowego i dokumentacją techniczno-ruchową prowadzoną na przejeździe;	2 dni
2) zapoznanie z budową i obsługą urządzeń zabezpieczenia ruchu na przejeździe lub przejściu oraz obsługą urządzeń łączności;	2 dni
3) zapoznanie z zasadami postępowania w razie uszkodzenia urządzeń zabezpieczenia ruchu na przejeździe lub przejściu oraz zasadami postępowania w przypadku wykonywania nieplanowych robót w strefie oddziaływania na urządzenia samoczynnej sygnalizacji przejazdowej (kierowania ruchem drogowym na przejeździe kolejowym);	2 dni
4) zapoznanie z zasadami wzrokowej oceny sprawności technicznej przejeżdżających pojazdów kolejowych;	1 dzień
5) zapoznanie z ogólną budową toru oraz ze sposobami osłony przeszkody i ograniczenia prędkości jazdy pociągów na torach szlakowych i stacyjnych oraz zapoznanie z zasadami kierowania ruchem drogowym na przejazdach kolejowych.	1 dzień

Łącznie: 8 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy, z tym że kandydaci z:

- 1) tytułem zawodowym technika w zawodach i specjalnościach związanych z budową i utrzymaniem dróg kolejowych

albo

2) dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach związanych z budową i utrzymaniem dróg kolejowych

— nie podlegają szkoleniu teoretycznemu.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności dróżnika przejazdowego pod nadzorem. 3 dni

---

Ogółem: 11 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność wykonywania prac:

- 1) obsługa mechanicznych i elektrycznych urządzeń rogatkowych;
- 2) zabezpieczenie przejazdu w przypadku uszkodzenia urządzeń rogatkowych oraz czynności wykonywane w trakcie kierowania ruchem drogowym na przejeździe kolejowym;
- 3) przyjęcie i potwierdzenie informacji o odjeździe pociągu na szlaku jedno- i wielotorowym;
- 4) osłonięcie sygnałami przeszkody na torach kolejowych;
- 5) osłonięcie sygnałami miejsca ograniczenia prędkości pociągów;
- 6) zabezpieczenie pękniętej szyny.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu zadań i obowiązków dróżnika przejazdowego;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) obowiązków dróżnika przejazdowego,
  - b) techniki ruchu kolejowego,
  - c) sygnalizacji kolejowej,
  - d) budowy i obsługi urządzeń zabezpieczenia ruchu kolejowego na przejazdach strzeżonych,
  - e) zasad przygotowania kolei do pracy w warunkach zimowych,
  - f) budowy toru kolejowego i nawierzchni kolejowej oraz podstawowych prac związanych z utrzymaniem torów i nawierzchni przejazdu,
  - g) zagadnień związanych z przewozem wagonów z towarami niebezpiecznymi oraz przewozem przesyłek nadzwyczajnych.

IV. Szkolenie i egzamin w zakresie zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

13. Prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych

Egzamin może być przeprowadzony w jednej lub kilku z niżej wymienionych specjalności:

- 1) kierowca żurawia kolejowego;
- 2) kierowca dźwigu układowego typu UK;
- 3) kierowca pociągu do wymiany nawierzchni kolejowej;
- 4) kierowca pociągu do naprawy podtorza;
- 5) kierowca maszyny torowej do kolejowych robót budowlanych.

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

Wariant A

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrotechnicznej lub elektrycznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrotechnicznej lub elektrycznej.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok, w tym 6 miesięcy przy utrzymaniu i naprawie maszyn do robót nawierzchniowych i budowlanych, oraz odbycie przygotowania zawodowego.

Wariant B

1. Wykształcenie:

1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalnościach z dziedziny: mechanicznej, elektrotechnicznej lub elektrycznej

albo

2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach w dziedzinie: mechanicznej, elektrotechnicznej lub elektrycznej.

2. Zawodowy staż pracy — 2 lata na stanowiskach rzemieślniczych przy utrzymaniu i naprawie maszyn do kolejowych robót budowlanych oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne — według programu pracodawcy.

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności prowadzącego maszynę do kolejowych robót budowlanych pod nadzorem.

20 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

1) przygotowanie do pracy określonej maszyną;

2) odbycie próbnej pracy w charakterze prowadzącego maszynę;

3) wykrycie i usunięcie usterki stwierdzonej w czasie pracy prowadzącego maszynę, awaryjne „złożenie” maszyny;

4) osłonięcie sygnałami maszyny w czasie nieprzewidzianego postoju maszyny na szlaku;

5) wykonanie czynności obsługowych po zakończeniu pracy prowadzącego maszynę.

2. Egzamin teoretyczny:

1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu:

a) budowy, działania, obsługi i utrzymania maszyny,

b) organizacji, techniki i metod wykonywania robót określoną maszyną;

2) część ustna — znajomość:

a) przeznaczenia, budowy, działania i zasad obsługi określonej maszyny,

b) systemów remontów planowo-zapobiegawczych określonej maszyny,

c) zasad i zakresu obsługi oraz konserwacji urządzeń elektrycznych określonej maszyny,

d) techniki ruchu kolejowego oraz zasad organizacji manewrów kolejowych,

e) sygnalizacji kolejowej,

f) udzielania pierwszej pomocy w razie wypadków z ludźmi i nagłych zachorowań,

g) zasad ewidencji czasu pracy i obiegu dokumentacji,

h) dokumentacji eksploatacyjnej oraz warunków dopuszczania pojazdów kolejowych do eksploatacji.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według odrębnego programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

V. Uwagi:

1. Prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych i kierujący pojazdem kolejowym po uprzednim przeszkoleniu teoretycznym powinni złożyć dodatkowo egzamin:
  - 1) praktyczny — wykonanie próbnej jazdy maszyną na wybranym odcinku linii kolejowej dla sprawdzenia umiejętności jazdy oraz znajomości sygnalizacji kolejowej i techniki ruchu kolejowego;
  - 2) teoretyczny:
    - a) część pisemna:
      - opracowanie tematu z zakresu znajomości techniki ruchu kolejowego,
    - b) część ustna — znajomość:
      - polskiej sieci kolejowej,
      - wewnętrznego rozkładu jazdy pociągów.
2. Prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych pozostające pod nadzorem dozoru technicznego powinni uzyskać uprawnienia do obsługi tych maszyn.

Załącznik nr 4

**WARUNKI, JAKIE POWINNI SPEŁNIAĆ PRACOWNICY, RODZAJ, ZAKRES I CZAS TRWANIA
PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO ORAZ ZAKRES PRZEDMIOTOWY EGZAMINU KWALIFIKACYJNEGO
NA STANOWISKA BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM I BEZPIECZEŃSTWEM RUCHU
NA LINIACH METRA ORAZ PROWADZENIEM POJAZDÓW KOLEJOWYCH METRA**

1. Dyspozytor ruchu

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok na stanowisku dyżurnego ruchu i stacji oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Szkolenie praktyczne:

- 1) obsługa digitizera — 2 miesiące;
- 2) zapoznanie się z systemami i urządzeniami w metrze. 60 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności na stanowisku dyspozytora ruchu pod nadzorem. 30 dni

---

Łącznie: 90 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) wykonanie czynności dyspozytora ruchu pod nadzorem;
- 2) dokonanie zapisu w wybranym dokumencie;
- 3) obsługa urządzeń i systemów na stanowisku dyspozytora ruchu;
- 4) wydawanie poleceń prostych i złożonych.

2. Egzamin teoretyczny:

1) część pisemna:

- a) opracowanie tematu z zakresu organizacji i techniki ruchu metra,
- b) znajomość przepisów i instrukcji metra;

2) część ustna:

- a) znajomość przepisów i instrukcji dotyczących pracy dyspozytora ruchu,
- b) obsługa urządzeń,
- c) postępowanie w przypadku zagrożeń.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

2. Dyżurny ruchu i stacji

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika
albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika.

2. Zawodowy staż pracy — 6 miesięcy oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Szkolenie praktyczne:

1) obsługa pulpitu stacji;	30 dni
2) zapoznanie się z układem torowym stacji.	2 dni

Łącznie: 32 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności dyżurnego ruchu i stacji pod nadzorem.	15 dni

---

Ogółem: 47 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny:

- 1) wykonanie pod nadzorem zadanej czynności dyżurnego ruchu i stacji;
- 2) dokonanie zapisu w wybranym dokumencie;
- 3) założenie zamka trzpieniowego i spony iglicowej;
- 4) przygotowanie drogi przebiegu dla wjazdu, wyjazdu i przejazdu przez stację;
- 5) automatyczne zawracanie i automatyczne powtarzanie przebiegów.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu organizacji i techniki ruchu; przepisy i instrukcje;
- 2) część ustna:
  - a) sygnalizacja,
  - b) obsługa urządzeń,
  - c) postępowanie w przypadku zagrożeń.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

3. Manewrowy

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego
albo

- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym.

2. Zawodowy staż pracy — 2 lata w Metrze Warszawskim oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Szkolenie praktyczne:

1) jednostka organizacyjna zatrudniająca pracownika:	6 dni
a) struktura organizacyjna przedsiębiorstwa; zapoznanie się z zagadnieniami ogólnoadministracyjnymi; wybrane zagadnienia pracownicze,	1 dzień

b) zakres czynności podstawowych i dodatkowych manewrowego zapoznanie z ręcznymi urządzeniami sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej,	2 dni
c) zadania i obowiązki drużyny manewrowej, wykonywanie czynności manewrowych; współpraca z dyspozytorami służby ruchu i elektrowozowni,	2 dni
d) zapoznanie się z budową torów i rozjazdów;	1 dzień
2) jednostka taboru:	3 dni
a) budowa wagonu,	1 dzień
b) oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu,	1 dzień
c) uproszczona próba hamulca zespolonego.	1 dzień
<hr/>	
Łącznie:	9 dni
2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.	
3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności manewrowego pod nadzorem.	10 dni
<hr/>	
Ogółem:	19 dni
III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:	
1. Egzamin praktyczny:	
1) wykonanie pod nadzorem określonej czynności manewrowej;	
2) przygotowanie drogi przebiegu dla jazdy manewrowej przy urządzeniach sterowania ruchem kolejowym, przystosowanych do ręcznego przestawiania zwrotnic;	
3) zabezpieczenie taboru przed zbiegnięciem;	
4) wykonanie uproszczonej próby hamulca zespolonego.	
2. Egzamin teoretyczny:	
1) część pisemna — test dotyczący specyfiki pracy manewrowego na terenie stacji techniczno-postojowej;	
2) część ustna — znajomość zagadnień z zakresu:	
a) techniki ruchu metra,	
b) sygnalizacji metra,	
c) obsługi ręcznych urządzeń sterowania ruchem metra w zakresie prowadzenia manewrów.	
IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.	
4. Monter urządzeń sterowania ruchem pociągów	
I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:	
1. Wykształcenie:	
1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny elektrycznej albo	
2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach w dziedzinie elektrycznej.	
2. Zawodowy staż pracy — 3 miesiące na stanowisku praktykanta na montera urządzeń sterowania ruchem pociągów oraz odbycie przygotowania zawodowego.	
II. Program przygotowania zawodowego — szkolenie teoretyczne:	
1) zapoznanie z konstrukcją i zasadami działania urządzeń sterowania ruchem pociągów;	10 dni
2) zapoznanie z organizacją pracy i przepisami stosowanymi w Metrze Warszawskim.	3 dni
<hr/>	
Ogółem:	13 dni
III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:	
1. Egzamin praktyczny: wykonanie czynności konserwacyjnych i kontrolnych wskazanego urządzenia sterowania ruchem pociągów.	

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu ze znajomości wskazanego urządzenia sterowania ruchem w Metrze Warszawskim;
- 2) część ustna — znajomość przepisów i instrukcji stosowanych w Metrze Warszawskim oraz zasady działania wskazanego urządzenia sterowania ruchem pociągów.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

5. Monter urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny elektronicznej albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach w dziedzinie elektronicznej.

2. Zawodowy staż pracy — 3 miesiące na stanowisku praktykanta na montera urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego — szkolenie teoretyczne:

1) zapoznanie z konstrukcją i zasadami działania urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej;	10 dni
2) zapoznanie z organizacją pracy i przepisami stosowanymi w Metrze Warszawskim.	3 dni

---

Ogółem:	13 dni
---------	--------

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny: wykonanie czynności konserwacyjnych i kontrolnych wskazanego obwodu zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) egzamin pisemny — opracowanie tematu ze znajomości wskazanego układu systemu zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej;
- 2) egzamin ustny — znajomość przepisów i instrukcji stosowanych w Metrze Warszawskim oraz zasad działania urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

6. Prowadzący pociąg metra

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny elektrycznej lub elektronicznej albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach w dziedzinie elektrycznej lub elektronicznej.

2. Zawodowy staż pracy — ukończenie kursu kwalifikacyjnego na stanowisko prowadzącego pociąg metra i odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Szkolenie praktyczne:

1) praca przy naprawie i utrzymaniu taboru metra:

a) układu mechanicznego wagonu,	7 dni
b) układu elektrycznego wagonu,	14 dni
c) urządzeń pneumatycznych i hamulców;	7 dni

2) praca w charakterze pracownika szkolonego przy czynnościach prowadzącego pociąg metra (pod nadzorem).	60 dni, w tym 80 godzin prowadzenie pociągu metra pod nadzorem prowadzącego pociąg metra
--	--

Ogółem: 88 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność:

- 1) przygotowania pociągu metra do pracy i zdania pociągu metra po pracy;
- 2) obsługi pociągu metra podczas jazdy;
- 3) oględzin technicznych pociągu, obsługi hamulców w pociągach metra;
- 4) wykrywania usterek w poszczególnych obwodach i urządzeniach wagonów metra;
- 5) obsługi urządzeń: automatycznego ograniczenia prędkości (AOP), czujności, radiołączności i rozgłoszenia;
- 6) prowadzenia dokumentacji eksploatacyjnej i naprawczej.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu konstrukcji i obsługi wagonów metra;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) konstrukcji wagonów metra,
  - b) przygotowania pociągu metra do pracy i zdania pociągu metra po pracy,
  - c) działania i obsługi hamulców w wagonach metra,
  - d) poszczególnych obwodów i urządzeń w wagonach metra,
  - e) sposobów lokalizowania i usuwania przyczyn wadliwej pracy poszczególnych wagonów metra,
  - f) obsługi urządzeń automatycznego ograniczenia prędkości (AOP), czujności, radiołączności i rozgłoszenia,
  - g) instrukcji sygnalizacji i prowadzenia ruchu pojazdów metra,
  - h) instrukcji postępowania w sprawie wypadków i wydarzeń kolejowych na liniach metra,
  - i) przepisów przeciwpożarowych.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

7. Prowadzący pomocnicze pojazdy kolejowe metra

I. Kwalifikacje wymagane od kandydatów do egzaminu:

1. Wykształcenie:

- 1) średnie oraz tytuł zawodowy technika w zawodach i specjalnościach z dziedziny mechanicznej lub elektrycznej
albo
- 2) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie technika w zawodach w dziedzinie mechanicznej lub elektrycznej,
albo
- 3) zasadnicze zawodowe oraz tytuł zawodowy robotnika wykwalifikowanego w zawodach i specjalnościach z dziedziny mechanicznej lub elektrycznej,
albo
- 4) dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe na poziomie zasadniczym w zawodach w dziedzinie mechanicznej lub elektrycznej.

2. Zawodowy staż pracy — 1 rok przy wykształceniu średnim albo 2 lata przy zasadniczym zawodowym oraz odbycie przygotowania zawodowego.

II. Program przygotowania zawodowego:

1. Szkolenie praktyczne:

1) praca przy naprawie i utrzymaniu spalinowych pojazdów trakcyjnych (lokomotywy manewrowej, wózków motorowych);	30 dni
2) wykonywanie pod nadzorem czynności kierowcy lokomotywy manewrowej i wózków manewrowych;	20 dni
3) obsługa żurawi z napędem hydraulicznym o udźwigu do 2 ton.	2 dni

---

Łącznie: 52 dni

2. Szkolenie teoretyczne — według programu pracodawcy.

3. Zajęcia próbne — wykonywanie czynności prowadzącego pomocnicze pojazdy kolejowe metra pod nadzorem.	7 dni
--	-------

Ogółem: 59 dni

III. Zakres egzaminu kwalifikacyjnego:

1. Egzamin praktyczny — umiejętność:

- 1) przygotowania pojazdu do pracy i zdania po pracy;
- 2) obsługi codziennej pojazdu;
- 3) wykrywania, lokalizacji i usuwania typowych usterek;
- 4) wykonania próbnej jazdy pociągiem roboczym pod nadzorem.

2. Egzamin teoretyczny:

- 1) część pisemna — opracowanie tematu z zakresu konstrukcji i obsługi pomocniczych pojazdów kolejowych metra;
- 2) część ustna — znajomość:
  - a) konstrukcji i obsługi pomocniczych pojazdów szynowych,
  - b) wykrywania i sposobu usuwania usterek,
  - c) budowy i obsługi hamulców stosowanych w pomocniczych pojazdach kolejowych w metrze,
  - d) sygnalizacji i organizacji ruchu pasażerskiego i pociągów roboczych na liniach metra,
  - e) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w metrze,
  - f) przepisów wewnętrznych i instrukcji obowiązujących w metrze.

IV. Szkolenie i egzamin z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy — według programu opracowanego przez pracodawcę zgodnie z przepisami ustawy — Kodeks pracy.

WZÓR
(format A4)

.....
(pieczęć jednostki organizacyjnej
pracodawcy, przy której została
powołana komisja egzaminacyjna)

**ŚWIADECTWO ZDANIA EGZAMINU
KWALIFIKACYJNEGO NR ...../WERYFIKACYJNEGO NR .....***

Komisja Egzaminacyjna działająca na podstawie § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra (Dz. U. Nr 59, poz. 301) stwierdza, że Pan (Pani)

.....
urodzony(a) dnia ..... w .....,

zatrudniony(a) w .....

.....
zdał(a) w dniu ..... r. egzamin kwalifikacyjny/weryfikacyjny* na stanowisko .....

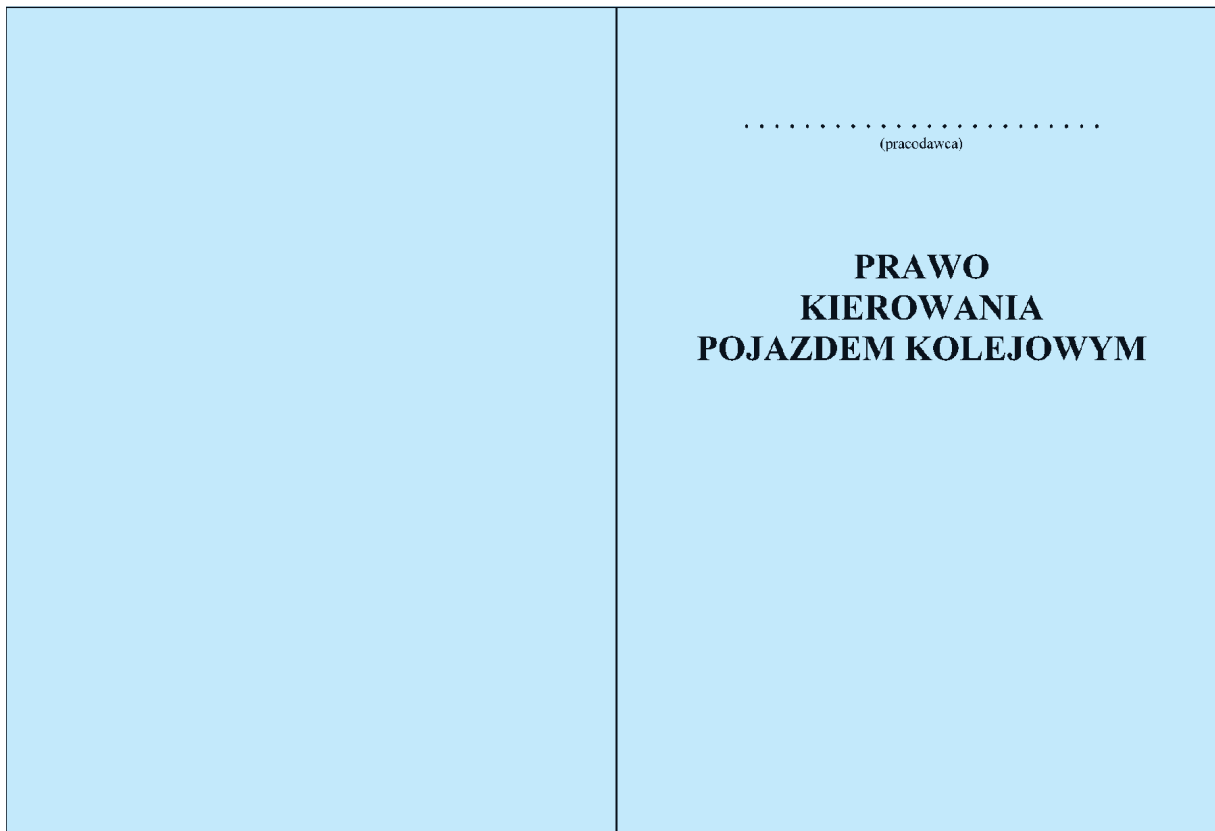
.....

.....
(data i miejsce wystawienia)

.....
(podpis przewodniczącego komisji)
(pieczęć imienna)

* Niepotrzebne skreślić.

WZÓR

Okladka: po złożeniu format A7, tło jasnoniebieskie, litery czarne.

<p>..... (pracodawca)</p> <p>PRAWO KIEROWANIA POJAZDEM KOLEJOWYM</p> <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 100px; display: inline-block; margin-right: 10px;"></div> <p>mp. okragłej</p> <p>Seria .....</p> <p>Nr .....</p> <p>..... (własnoręczny podpis posiadacza)</p> <p>..... (nazwisko)</p> <p>..... (imiona)</p> <p>..... (data i miejsce urodzenia)</p>	<p>Na podstawie egzaminu kwalifikacyjnego zdanego w dniu ..... r.</p> <p>na ..... (wymienić nazwę stanowiska)</p> <p>.....</p> <p>(świadectwo nr ..... z dnia ..... r.)</p> <p>oraz zaliczonej jazdy próbnej</p> <p>w dniu ..... r.</p> <p>uzyskał prawo samodzielnego kierowania</p> <p>..... (wymienić rodzaj pojazdu kolejowego)</p> <p>.....</p> <p>mp. okragłej</p> <p>....., dnia ..... r.</p> <p>..... (stempel i podpis wydającego)</p> <p>Symbol druku ..... ścisłego zarachowania</p>
---	---

Po złożeniu format A7, tło białe, litery czarne.

WZÓR

Na podstawie egzaminu kwalifikacyjnego
 zdanego w dniu: .....
 świadectwo nr: .....
 oraz zaliczonej jazdy próbnej
 w dniu: .....
 uzyskał prawo samodzielnego kierowania

.....
 (wymienić rodzaj pojazdu kolejowego metra)

.....

Pieczęć

Warszawa, dn.: ..... r.

.....
 (podpis wydającego)

METRO WARSZAWSKIE Sp. z o.o.
 Warszawa, ul. Wilczy Dół 5

**PRAWO KIEROWANIA
 POJAZDEM KOLEJOWYM METRA**

Nr .....

.....
 (podpis posiadacza)

.....
 (imię i nazwisko)

.....
 (data i miejsce urodzenia)

Prawo kierowania pojazdem kolejowym metra po wypełnieniu i wstawieniu zdjęcia w formie elektronicznej, składane do formatu A7 i foliowane.

DOKUMENT UPOWAŻNIAJĄCY

<p>7. Egzamin okresowy:</p> <p>..... (na stanowisko)</p> <p>(data egzaminu) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>8. Egzamin okresowy:</p> <p>..... (na stanowisko)</p> <p>(data egzaminu) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>9. Egzamin okresowy:</p> <p>..... (na stanowisko)</p> <p>(data egzaminu) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p style="text-align: center;">- 4 -</p>	<p style="text-align: center;">..... (stempel podłużny pracodawcy)</p> <p style="text-align: center;">UPOWAŻNIENIE Nr .....</p> <div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Miejsce na fotografię (3 cm x 4 cm)</p> </div> <p style="text-align: right;">Wydane na podstawie § 22 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra</p> <p style="text-align: right;">..... (podpis posiadacza)</p> <p>Uprawnia: ..... (imię i nazwisko pracownika)</p> <p style="text-align: center;">..... (data i miejsce urodzenia)</p> <p>do wykonywania czynności na: ..... (nazwa stanowiska)</p> <p>Wystawił: ..... (data, podpis i pieczęć wystawcy)</p> <p>Symbol druku ..... ścisłego zarachowania</p> <p style="text-align: center;">- 1 -</p>
--	--

<p>1. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>2. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>3. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p style="text-align: center;">- 2 -</p>	<p>4. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>5. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p>6. Autoryzacja na:</p> <p>..... (obszar, nazwa technicznego posterunku ruchu lub typ pojazdu kolejowego)</p> <p>(data dokonania autoryzacji) ..... (podpis i pieczęć potwierdzającego)</p> <p style="text-align: center;">- 3 -</p>
--	--

Po złożeniu format A7.

Uwaga: Dodawane do upoważnienia strony zachowują kolejną numerację.

Załącznik nr 9

ZASADY OCENY ZDOLNOŚCI FIZYCZNYCH I PSYCHICZNYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH NA STANOWISKACH BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANYCH Z PROWADZENIEM I BEZPIECZEŃSTWEM RUCHU KOLEJOWEGO, PROWADZENIEM OKREŚLONYCH RODZAJÓW POJAZDÓW KOLEJOWYCH ORAZ POJAZDÓW KOLEJOWYCH METRA, WRAZ Z CHARAKTERYSTYKĄ TYCH STANOWISK, OKREŚLENIE WYMOGÓW ZDROWOTNYCH DOTYCZĄCYCH KATEGORII WZROKU I SŁUCHU ORAZ TERMINÓW BADAŃ OKRESOWYCH NA POSZCZEGÓLNYCH STANOWISKACH PRACY I TRYB ORZEKANIA O TEJ ZDOLNOŚCI

§ 1. Ocenę zdolności fizycznych i psychicznych do pracy ustala się po przeprowadzeniu badań profilaktycznych lekarskich i psychologicznych, obejmujących:

- 1) badanie ogólne stanu zdrowia, przeprowadzone przez uprawnionego lekarza;
- 2) badania specjalistyczne i pomocnicze, zlecone przez uprawnionego lekarza, w tym obowiązkowe badanie okulistyczne i laryngologiczne oraz badania pomocnicze, o których mowa w § 5 ust. 4;
- 3) badanie psychologiczne, z zastrzeżeniem § 5 ust. 2 i 3.

§ 2. 1. Profilaktyczne badania lekarskie dzielą się na:

- 1) wstępne;
- 2) okresowe;
- 3) kontrolne.

2. Badania wstępne przeprowadza się przed zatrudnieniem na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz przed podjęciem zatrudnienia na stanowiskach związanych z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych i pojazdów kolejowych metra, a także przed przeniesieniem do pracy na takie stanowiska.

3. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra, podlegają okresowym badaniom profilaktycznym. Terminy badań okresowych określają tabele nr 1 i 2, a wyznaczoną datę kolejnego badania okresowego uprawniony lekarz wpisuje do zaświadczenia lekarskiego.

4. Lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne, o którym mowa w ust. 2 i 3, może poszerzyć jego zakres o dodatkowe specjalistyczne badania konsultacyjne oraz badania dodatkowe, a także wyznaczyć wcześniejszy termin badania niż wynikałoby to z tabeli nr 1 lub 2, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne do prawidłowej oceny stanu zdrowia osoby przyjmowanej do pracy lub pracownika.

5. Badania kontrolne przeprowadza się w następujących przypadkach:

- 1) niezdolności do pracy spowodowanej chorobą trwającą dłużej niż 30 dni;

2) po każdej przerwie w pracy spowodowanej wypadkiem kolejowym;

3) przed rozpoczęciem przygotowania zawodowego, po ukończeniu którego pracownik będzie wykonywał czynności na stanowisku o wyższych wymogach zdrowotnych lub w warunkach innego rodzaju narażenia zawodowego;

4) podejrzenia utraty przez pracownika zdolności fizycznych i psychicznych do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku;

5) powrotu pracownika do pracy na stanowisku po przerwie trwającej dłużej niż 6 miesięcy;

6) przed rozwiązaniem stosunku pracy z pracownikiem, który pracował w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub warunkach uciążliwych, albo przed przeniesieniem go z tego stanowiska na stanowisko, na którym warunki szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe nie występują.

6. Badania kontrolne przeprowadza się poza terminami wynikającymi z częstotliwości wykonywania badań okresowych. Badania te obejmują ogólne badanie stanu zdrowia, badania specjalistyczne i pomocnicze. Zakres badań specjalistycznych i pomocniczych określa uprawniony lekarz, który ocenia także, czy do wydania orzeczenia niezbędne jest przeprowadzenie badania psychologicznego.

§ 3. 1. Badania profilaktyczne pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra wykonuje się na podstawie skierowania wydanego przez pracodawcę.

2. Skierowanie wydaje się oddzielnie dla każdego pracownika. Skierowanie powinno zawierać:

1) określenie rodzaju badania profilaktycznego;

2) w przypadku badania wstępnego — określenie stanowiska pracy, na którym pracownik ma być zatrudniony;

3) w przypadku badania okresowego — określenie stanowiska pracy, na którym pracownik jest zatrudniony, oraz czynności wykonywanych przez pracownika;

4) informacje o czynnikach szkodliwych dla zdrowia lub warunkach uciążliwych występujących na stanowisku pracy.

Tabela nr 1

Wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych, charakterystyka tych stanowisk, wymogi zdrowotne dotyczące kategorii wzroku i słuchu oraz terminy badań okresowych na poszczególnych stanowiskach

Lp.	Nazwa stanowiska pracy	Charakterystyka stanowiska: określenie czynności, warunków i miejsca pracy, z uwzględnieniem warunków szkodliwych lub uciążliwych	Kategoria wzroku	Kategoria słuchu	Terminy badań okresowych
1	2	3	4	5	6
1	Dyżurny ruchu	Kierowanie ruchem pociągów na stacji i sąsiednich szlakach. Zarządzanie, nadzorowanie i wykonywanie innych czynności, związanych z ruchem pociągów i pracą manewrową stacji. Praca ciągła w systemie zmianowym, w różnych warunkach atmosferycznych, w dużym napięciu uwagi. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo ruchu pociągów i życie pasażerów. Prowadzenie dokumentacji ruchowej.	II	I	co 2 lata
2	Nastawniczy	Obsługa urządzeń sterowania ruchem kolejowym. Sprawdzanie stanu i działania zwrotnic, wykolejnic i sygnałów. Prowadzenie dokumentacji ruchowej. Praca fizyczna na nastawniach wyposażonych w urządzenia mechaniczne. Praca w systemie zmianowym. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo ruchu pociągów. Praca ciągła w zmiennym rytmie dobowym.	II	I	co 2 lata
3	Zwrotniczy	Obsługa i utrzymanie zwrotnic i wykolejnic, nastawianie ręczne lub automatyczne. Praca w systemie zmianowym, w różnych warunkach atmosferycznych, w wymuszonej pozycji ciała.	II	I	co 2 lata
4	Kierownik pociągu	Praca wykonywana przed rozpoczęciem jazdy, podczas jazdy lub manewrów. Zarządzanie ruchem pociągu na szlaku. Praca w zmiennym rytmie dobowym. Duża odpowiedzialność. Narażenie na zmienne warunki atmosferyczne.	II	I	co 2 lata
5	Ustawiacz	Zestawianie, łączenie i rozłączanie wagonów (pociągów), obsługa punktów ładunkowych. Wykonywanie manewrów przy użyciu lokomotywy i kierowanie pracą drużyny manewrowej. Praca w zmiennym rytmie dobowym, odpowiedzialna, wymagająca dużego napięcia uwagi. Praca na wysokości przy sprawdzaniu stanu wagonów i przesyłek wagonowych. Narażenie na zagrożenia wynikające z ruchu taboru oraz zmienne warunki atmosferyczne i hałas.	I	I	1 raz w roku
6	Manewrowy	Rozłączanie i sprzęganie taboru, przestawianie zwrotnic, hamowanie taboru przy użyciu płozów hamulcowych, zabezpieczanie wagonów przed zbiegnięciem oraz inne prace zlecone przez ustawiacza. Praca fizyczna w wymuszonej pozycji ciała, wymagająca sprawności i uwagi. Praca na wysokości przy sprawdzaniu stanu wagonów i przesyłek wagonowych. Praca w systemie zmianowym. Narażenie na zagrożenia wynikające z ruchu taboru, zmienne warunki atmosferyczne i hałas.	I	I	1 raz w roku
7	Rewident taboru	Sprawdzanie wagonów i pojazdów pod względem przydatności technicznej do ruchu. Sprawdzanie działania hamulców. Dokonywanie bieżących napraw. Praca wykonywana w wymuszonej pozycji ciała i zmiennych warunkach atmosferycznych. Możliwa praca na wysokości.	II	I	co 2 lata

1	2	3	4	5	6
8	Automatyk sterowania ruchem kolejowym	Utrzymanie, naprawa i montaż urządzeń sterowania ruchem kolejowym. Praca w różnych porach doby przy urządzeniach srk na torach czynnych. Możliwość pracy przy urządzeniach ciśnieniowych oraz emitujących sygnały wysokiej częstotliwości. Możliwość pracy na wysokości. Niebezpieczeństwo porażenia prądem. Narażenie na zagrożenia wynikające z ruchu taboru oraz zmienne warunki atmosferyczne.	II	I	co 2 lata
9	Automatyk aparatury sterowania ruchem kolejowym	Utrzymanie, naprawa i montaż urządzeń sterowania ruchem kolejowym. Praca w różnych porach doby przy wewnętrznych urządzeniach srk. Możliwość pracy przy urządzeniach ciśnieniowych oraz emitujących sygnały wysokiej częstotliwości. Możliwość pracy na wysokości. Niebezpieczeństwo porażenia prądem. Praca na czynnych torach kolejowych – wyłącznie pod nadzorem.	II	II	co 2 lata
10	Toromistrz	Organizowanie, kierowanie i nadzór nad robotami torowymi. Praca w narażeniu na czynniki atmosferyczne.	II	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia – 1 raz w roku
11	Mostowniczy	Organizowanie, kierowanie i nadzór nad utrzymaniem obiektów inżynierskich. Praca w narażeniu na czynniki atmosferyczne. Praca na wysokości.	II	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia – 1 raz w roku
12	Dróżnik obchodowy	Dozorowanie linii kolejowych poprzez wzrokową kontrolę stanu elementów infrastruktury. Praca w narażeniu na czynniki atmosferyczne.	II	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia – 1 raz w roku
13	Dróżnik przejazdowy	Obsługa urządzeń zabezpieczających przejazd. Oslanianie pociągów zatrzymywanych na szlaku. Konserwowanie i utrzymywanie przejazdu i nawierzchni kolejowej w granicach przejazdu. Praca w systemie zmianowym, w różnych warunkach atmosferycznych. Praca odpowiedzialna, przy dużym napięciu uwagi.	II	I	co 2 lata
14	Prowadzący maszyny do kolejowych robót budowlanych	Obsługa i prowadzenie maszyn do robót nawierzchni kolejowej. Przygotowanie maszyny do pracy, usuwanie typowych uszkodzeń. Praca odpowiedzialna, w zmiennych warunkach atmosferycznych i zmiennym rytmie dobowym. Narażenie na stres, hałas, wibrację i pyły. Praca poza stałym miejscem zamieszkania.	I	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia – 1 raz w roku

Tabela nr 2

Wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu na liniach metra oraz prowadzeniem pojazdów kolejowych metra, charakterystyka tych stanowisk, wymogi zdrowotne dotyczące kategorii wzroku i słuchu oraz terminów badań okresowych na poszczególnych stanowiskach

Lp.	Stanowisko pracy	Charakterystyka stanowiska: określenie czynności, warunków i miejsca pracy, z uwzględnieniem warunków szkodliwych lub uciążliwych	Kategoria wzroku	Kategoria słuchu	Terminy badań okresowych
1	2	3	4	5	6
1	Dyspozytor ruchu	Stały nadzór nad ruchem pojazdów metra i ruchem pasażerów. Praca w systemie zmianowym; duża odpowiedzialność; duży dopływ informacji; obsługa monitorów; sztuczne oświetlenie.	II	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia — 1 raz w roku
2	Dyżurny ruchu i stacji	Obsługa ruchu pasażerskiego i pociągów metra. Praca zmianowa; duża odpowiedzialność; duży dopływ informacji; obsługa monitorów; sztuczne oświetlenie.	II	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia — 1 raz w roku
3	Manewrowy	Rozłączanie i sprzęganie taboru, przestawianie zwrotnic, hamowanie taboru przy użyciu płozy. Praca w tunelu przy sztucznym oświetleniu. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo ruchu taboru pomocniczego. Narażenie na zmienne warunki atmosferyczne i hałas.	I	I	1 raz w roku
4	Monter urządzeń sterowania ruchem pociągów	Utrzymanie urządzeń sterowania ruchem pociągów. Wykonywanie prac konserwacyjnych, regulacji i pomiarów urządzeń mechanicznych i elektrycznych. Możliwość pracy zmianowej. Sporadyczna praca na wysokości powyżej 3 m. Niebezpieczeństwo związane z ruchem pociągów i niebezpieczeństwo porażenia prądem.	I	I	co 2 lata
5	Monter urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej	Utrzymanie urządzeń zdalnego sterowania i kontroli dyspozytorskiej. Wykonywanie prac konserwacyjnych, regulacji i pomiarów urządzeń elektrycznych. Możliwość pracy zmianowej. Sporadyczna praca na wysokości powyżej 3 m. Niebezpieczeństwo związane z ruchem pociągów i niebezpieczeństwo porażenia prądem.	I	I	co 2 lata
6	Prowadzący pociąg metra	Obsługa pociągu metra. Praca w stresie; duża odpowiedzialność; duży dopływ informacji. Praca w systemie zmianowym, w wymuszonej pozycji, przy sztucznym oświetleniu; hałas. Zagrożenie spowodowane ruchem pociągów.	I	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia — 1 raz w roku
7	Prowadzący pomocnicze pojazdy kolejowe metra	Prowadzenie pomocniczych pojazdów kolejowych (lokomotywa, drezyna) na linii metra i łącznicy. Praca w tunelu przy sztucznym oświetleniu; hałas; narażenie na urazy mechaniczne.	I	I	do 50 roku życia co 2 lata, powyżej 50 roku życia — 1 raz w roku

§ 4. 1. Badania profilaktyczne przeprowadza uprawniony lekarz samodzielnie, uwzględniając wyniki badań specjalistycznych i pomocniczych oraz ocenę zdolności do pracy dokonaną przez psychologa.

2. Badania, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się na podstawie:

- 1) skierowań, o których mowa w § 3 ust. 1;
- 2) wykazu stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych, charakterystyki tych stanowisk, wymogów zdrowotnych dotyczących kategorii wzroku i słuchu oraz terminów badań okresowych na poszczególnych stanowiskach, określonego w tabeli nr 1;
- 3) wykazu stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu na liniach metra oraz prowadzeniem pojazdów kolejowych metra, charakterystyki tych stanowisk, wymogów zdrowotnych dotyczących kategorii wzroku i słuchu oraz terminów badań okresowych na poszczególnych stanowiskach, określonego w tabeli nr 2;
- 4) innych przepisów, z których wynika potrzeba oceny zdolności fizycznej i psychicznej pracowników;
- 5) własnych spostrzeżeń uprawnionego lekarza z przeprowadzonych wizytacji stanowisk pracy.

§ 5. 1. Przed rozpoczęciem badania uprawniony lekarz, lekarz specjalista oraz psycholog powinien:

- 1) sprawdzić tożsamość osoby skierowanej na badanie;
- 2) upewnić się, czy pracownik nie zgłosił się na badanie bezpośrednio po nocnej zmianie, w stanie uniemożliwiającym ustalenie zdolności fizycznej i psychicznej do pracy; w takim przypadku należy odmówić przeprowadzenia badania i ustalić nowy termin, powiadamiając o tym pisemnie właściwego pracodawcę.

2. Badanie psychologiczne wykonuje się przed badaniami wchodzącymi w zakres badań lekarskich pracowników, w terminach określonych w ust. 3.

3. Badania psychologiczne wykonuje się:

- 1) przy każdym badaniu wstępnym;
- 2) co 4 lata — w ramach badań okresowych;

3) co 2 lata — w ramach badań okresowych u pracowników powyżej 50 roku życia zatrudnionych na stanowiskach:

- a) toromistrza, mostowniczego, dróżnika obchodowego, prowadzącego maszyny do kolejowych robót budowlanych — wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
  - b) dyspozytora ruchu, dyżurnego ruchu i stacji, prowadzącego pociąg metra, prowadzącego pomocnicze pojazdy kolejowe metra — wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 4) w ramach badania kontrolnego, jeżeli lekarz wykonujący badanie uzna to za niezbędne do wydania orzeczenia;
- 5) w razie spowodowania przez pracownika wypadku kolejowego.

4. W ramach badań pomocniczych należy wykonać morfologię krwi, OB, badanie poziomu glikemii na czczo, badanie poziomu aminotransferaz, badanie ogólne moczu, rtg klatki piersiowej i ekg.

5. Wyniki badań laboratoryjnych, z wyjątkiem badania poziomu glikemii na czczo, uznaje się za miarodajne, jeżeli od ich wykonania minęło nie więcej niż 6 miesięcy, a w przypadku badań radiologicznych:

- 1) nie więcej niż 24 miesiące — w odniesieniu do stanowisk wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, z zastrzeżeniem pkt 2,
- 2) nie więcej niż 48 miesięcy — w odniesieniu do stanowisk: nastawniczy, automatyk sterowania ruchem kolejowym, wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, oraz stanowisk wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia

— jeżeli nie zachodzą okoliczności uzasadniające ponowne ich wykonanie.

§ 6. 1. Badanie układu wzrokowego przeprowadza lekarz posiadający specjalizację w dziedzinie okulistyki, który określa kategorię wzroku na podstawie wyniku badania, stosując tabele nr 3 i 4 oraz uwagi metodyczne, z tym że badanie dróżnika przejazdowego przeprowadza się zawsze według tabeli nr 4.

2. Jeżeli kategorie wzroku zostały określone w szklach okularowych lub soczewkach kontaktowych, pracownik jest obowiązany do używania wymaganej korekcji w czasie pracy oraz posiadania szkieł zapasowych.

Tabela nr 3

Badanie okulistyczne wykonywane w ramach badania wstępnego na stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych i pojazdów kolejowych metra

		I kategoria wzroku	II kategoria wzroku
Ostrość wzroku	Bez korekcji	0,8/0,8	0,8/0,6
	Z korekcją	—	—
	Korekcja	—	—
Rozpoznawanie barw		prawidłowe	prawidłowe

Tabela nr 4

Badanie okulistyczne wykonywane w ramach badania okresowego na stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych i pojazdów kolejowych metra

		I kategoria wzroku	II kategoria wzroku
Ostrość wzroku	Bez korekcji	0,5/0,5 lub 0,7/0,3	0,4/0,2
	Z korekcją	1,0/0,5 lub 0,8/0,8	0,8/0,6
	Korekcja	+/- 3,0 D sph +/- 2,0 D cyl	+/- 3,0 D sph +/- 2,0 D cyl
Rozpoznawanie barw		prawidłowe	prawidłowe

Uwagi metodyczne:

- A. Zez, oczopląs i wszczępienie soczewek wewnątrzgałkowych wyklucza zakwalifikowanie do I i II kategorii wzroku.
- B. Brak widzenia stereoskopowego dyskwalifikuje do pracy na wysokości.
- C. Zmiany w polu widzenia nie zezwalają na zakwalifikowanie do I kategorii wzroku. Obwodowe ubytki w polu widzenia nieprzekraczające 20 stopni w każdym oku pozwalają przyznać II kategorię wzroku, po wykluczeniu czynnego procesu chorobowego.
- D. Wyniki badań, rozpoznanie oraz ewentualną konieczność pracy w szklach korekcyjnych należy wpisać do dokumentacji medycznej indywidualnej wewnętrznej pracownika.
- E. Konieczność pracy w szklach korekcyjnych należy dodatkowo wpisać do orzeczenia lekarskiego.

§ 7. Badanie narządu słuchu i równowagi przeprowadza lekarz laryngolog, który określa kategorię słuchu według norm zawartych w tabeli nr 5, uwzględniając wynik badania audiometrycznego.

Tabela nr 5

Kategoria słuchu	Badanie słuchu w ramach badania wstępnego na stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra	Badanie słuchu w ramach badania okresowego na stanowiska bezpośrednio związane z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego, prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych oraz pojazdów kolejowych metra
I	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 5 m	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 2 m
II	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 3 m, a w przypadku badania na stanowisko prowadzącego pojazdy kolejowe na terenie zakładu badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 1 m	Badany powinien słyszeć mowę zwykłą każdym uchem oddzielnie z odległości 5 m, a w przypadku badania na stanowisko prowadzącego pojazdy kolejowe na terenie zakładu badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 1 m

§ 8. 1. Badanie psychologiczne przeprowadza psycholog, uwzględniając czynniki ryzyka zawodowego i szczególne wymagania sprawności psychicznych w transporcie kolejowym oraz metodykę badań psychologicznych.

2. Badania psychologiczne powypadkowe wykonuje się w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej.

§ 9. 1. Przy ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do pracy pracownika zatrudnionego na stanowisku pracy dłużej niż 5 lat, uprawniony lekarz uwzględnia stopień przystosowania zawodowego.

2. Przy ocenie zdolności do pracy pracownika, który wykonuje dodatkowe czynności, wykraczające poza zakres czynności określonych dla stanowiska pracy te-

go pracownika, należy uwzględnić wymagania zdrowotne przewidziane dla tych czynności.

§ 10. Pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych i pojazdów kolejowych metra uznaje się za zdolnych do pracy na tych stanowiskach, jeżeli:

- 1) w wyniku badania ogólnego stanu zdrowia, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych i pomocniczych, nie stwierdzono istotnych zmian chorobowych ani nieprawidłowości lub stwierdzone zmiany w nieznacznym stopniu ograniczają sprawność ustroju, lecz nie powodują niezdolności do wykonywania czynności na danym stanowisku pracy;

- 2) spełniają wymogi odnośnie do kategorii wzroku i słuchu, określone w tabelach nr 1 i 2;
- 3) uzyskali pozytywną ocenę zdolności do pracy na określonym stanowisku pracy, wydaną przez psychologa.

§ 11. 1. W wyniku badania lekarskiego (badania ogólnego stanu zdrowia, badań specjalistycznych i pomocniczych) oraz badania psychologicznego uprawniony lekarz wydaje orzeczenie stwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na określonym stanowisku pracy lub istnienie takich przeciwwskazań.

2. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, uprawniony lekarz wpisuje do orzeczenia lekarskiego, którego wzór określa załącznik nr 10 do rozporządzenia, oraz do dokumentacji medycznej indywidualnej wewnętrznej pracownika.

3. Orzeczenie lekarskie, o którym mowa w ust. 2, wystawia się w 2 egzemplarzach — po jednym dla pracownika i pracodawcy.

4. Rejestr wydanych orzeczeń prowadzi się oddzielnie dla każdego pracodawcy.

§ 12. W kolejowych poradniach medycyny pracy oraz w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej powołuje się komisje lekarskie.

§ 13. 1. Komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy powołane są do:

- 1) orzekania o zdolności do pracy w przypadku odwołania od orzeczenia uprawnionego lekarza, z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1;
- 2) orzekania o zdolności do pracy, gdy pracownik uczestniczył w wypadku kolejowym.

2. Komisja Lekarska w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej powołana jest do:

- 1) orzekania o zdolności do pracy w przypadku wniesienia odwołania od orzeczenia uprawnionego lekarza, w odniesieniu do stanowisk określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 2) orzekania o zdolności do pracy w przypadku wniesienia odwołań od orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy, w przypadku badania, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. W skład komisji orzekającej w trybie odwoławczym nie może wchodzić lekarz, który wydał orzeczenie, od którego rozpatrywane jest odwołanie.

4. Komisja lekarska może wystąpić do pracodawcy badanego pracownika o informacje niezbędne do pracy komisji, a także zaprosić przedstawiciela pracodawcy do udziału w pracach komisji.

5. Przedstawiciel pracodawcy badanego pracownika nie bierze udziału w badaniu lekarskim i nie może być przy nim obecny. Powinien on scharakteryzować badanego, warunki środowiska pracy, sposób wykonywania pracy i szczególne wymagania sprawnościowe.

6. Przepis § 5 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 14. 1. Pracownik lub pracodawca, który nie zgadza się z orzeczeniem wydanym przez uprawnionego lekarza, może wystąpić w terminie 7 dni od dnia wydania orzeczenia lekarskiego z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania. Wniosek składa się do lekarza, który wydał to orzeczenie.

2. Pracownik lub pracodawca, który nie zgadza się z orzeczeniem wydanym przez komisję lekarską w poradni medycyny pracy w wyniku badania, o którym mowa w § 13 ust. 1 pkt 2, może wystąpić w terminie 7 dni od dnia wydania orzeczenia lekarskiego z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania. Wniosek składa się do komisji, która wydała to orzeczenie.

3. Ponowne badanie powinno być przeprowadzone w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku. Badanie przeprowadzają:

- 1) komisje lekarskie we właściwych terenowo kolejowych poradniach medycyny pracy w przypadku badań, o których mowa w § 13 ust. 1 pkt 1;
- 2) Komisja Lekarska w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej w przypadku badań, o których mowa w § 13 ust. 2.

4. Orzeczenie wydane w trybie odwoławczym komisja lekarska wpisuje do orzeczenia lekarskiego, którego wzór określa załącznik nr 11 do rozporządzenia, oraz do indywidualnej dokumentacji medycznej pracownika.

5. Orzeczenie wydane w trybie odwoławczym, określonym w ust. 1—4, jest ostateczne.

WZÓR

.....
(pieczęć jednostki organizacyjnej
służby medycyny pracy)

ORZECZENIE LEKARSKIE

W wyniku badania lekarskiego i oceny psychologicznej orzeka się, że:

Pan/i .....

urodzony/a w .....
(dzień, miesiąc, rok)

zamieszkały/a .....
(adres zamieszkania)

numer PESEL/ w przypadku braku numeru PESEL nazwa i numer dowodu tożsamości

.....

zatrudniony/a, przyjmowany/a do pracy*

W .....
(nazwa pracodawcy — zakładu pracy)

stanowisko .....

1) wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych jest zdolny/a do wykonywania pracy na wyżej wymienionym stanowisku*

— data następnego badania okresowego .....

2) wobec przeciwwskazań zdrowotnych jest niezdolny/a do wykonywania pracy na wyżej wymienionym stanowisku*

3) wobec przeciwwskazań zdrowotnych utracił/a zdolność do wykonywania dotychczasowej pracy z dniem*

.....

UWAGI LEKARZA:

.....

.....

..... dnia .....

pieczęć i podpis lekarza uprawnionego (komisji lekarskiej)

* Niepotrzebne skreślić.

POUCZENIE:

Osoba zainteresowana i pracodawca otrzymujący orzeczenie lekarskie — w przypadku gdy nie zgadza się z wydanym orzeczeniem — może wystąpić w ciągu 7 dni od daty otrzymania orzeczenia do właściwej terenowo kolejowej poradni medycyny pracy z wnioskiem o ponowne badanie lekarskie i wydanie orzeczenia. W przypadku pracownika metra wnioski o ponowne badanie należy kierować do Centrum Naukowego Medycyny Kolejowej. Wnioski o ponowne badanie lekarskie i wydanie orzeczenia składa się za pośrednictwem lekarza, który wydał orzeczenie. W przypadku badania powypadkowego wniosek o ponowne badanie i wydanie orzeczenia należy skierować do Centrum Naukowego Medycyny Kolejowej za pośrednictwem komisji lekarskiej, która wydała orzeczenie.

WZÓR

.....
(pieczęć komisji lekarskiej)

**ORZECZENIE LEKARSKIE
(wydane w trybie odwoławczym)**

W wyniku ponownego badania lekarskiego oraz oceny psychologicznej orzeka się, że:

Pan/i .....

urodzony/a w .....
(dzień, miesiąc, rok)

zamieszkały/a .....
(adres zamieszkania)

numer PESEL / w przypadku braku numeru PESEL nazwa i numer dowodu tożsamości
.....

zatrudniony/a, przyjmowany/a do pracy*
W .....
(nazwa i adres pracodawcy — zakładu pracy)

stanowisko .....

1) wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych jest zdolny/a do wykonywania pracy na wyżej wymienionym stanowisku*
— data następnego badania okresowego
.....

2) wobec przeciwwskazań zdrowotnych jest niezdolny/a do wykonywania pracy na wyżej wymienionym stanowisku* .....

3) wobec przeciwwskazań zdrowotnych utracił/a zdolność do wykonywania dotychczasowej pracy z dniem*
.....

UWAGI LEKARZA:
.....
.....
..... dnia .....

pieczęć i podpisy członków komisji lekarskiej

* Niepotrzebne skreślić.

POUCZENIE: Od niniejszego orzeczenia odwołanie nie przysługuje.

CENTRUM USŁUG WSPÓLNYCH
WYDZIAŁ WYDAWNICTW I POLIGRAFII

PRENUMERATA 2011

(Ceny brutto)

Dziennik Ustaw	1635 zł
Monitor Polski	535 zł
Monitor Polski „B”	3996 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej	17 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Finansów	197 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Infrastruktury	386 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego	184 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Skarbu Państwa	50 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji	105 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska	105 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Zdrowia	138 zł
Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Miar	113 zł
Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej	107 zł
Dziennik Urzędowy Urzędu Komunikacji Elektronicznej	964 zł
Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego	190 zł
Polityka Społeczna	107 zł
Przegląd Legislacyjny	350 zł
Służba Pracownicza	102,72 zł

Cena prenumeraty nie obejmuje załączników

ZAMÓWIENIA NA PRENUMERATĘ PROSIMY SKŁADAĆ:

poprzez stronę internetową: **www.wydawnictwa.cuw.gov.pl**
e-mailem: **wydawnictwa@cuw.gov.pl**
faksem: **22 694-60-48, 22 694-62-06**
dokonując wpłaty: na konto bankowe Bank Handlowy S.A.
36 1030 1508 0000 0008 1566 3012
listownie pod adresem: Centrum Usług Wspólnych
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
02-903 Warszawa, ul. Powsińska 69/71

Dodatkowe informacje: 800 287 581, 22 694-67-52

PEŁNA OFERTA: www.wydawnictwa.cuw.gov.pl

Wydawca: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Redakcja: Rządowe Centrum Legislacji – Departament Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego
al. J. Ch. Szucha 2/4, 00-582 Warszawa, tel. 22 622-66-56

Skład, druk i kolportaż: Centrum Usług Wspólnych – Wydział Wydawnictw i Poligrafii,
ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa, tel. 22 694-67-52; faks 22 694-60-48

Bezpłatna infolinia: 800 287 581 (czynna w godz. 7³⁰–15³⁰)

www.wydawnictwa.cuw.gov.pl

e-mail: wydawnictwa@cuw.gov.pl

DU 0059 2011 wyd.00

5 900248620389 >

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Centrum Usług Wspólnych – Wydział Wydawnictw i Poligrafii,
ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa